

JAAERVERSLAG 2009

**Steunpunt voor
de podiumkunsten**

INHOUD

1	STEUNPUNT VOOR DE PODIUMKUNSTEN.....	4
1.1	IN SPELEN OP NIEUWE TENDENSEN.....	4
1.2	KERNTAKEN.....	4
2	DAGELIJKSE WERKING.....	5
2.1	INFOVRAGEN.....	5
2.2	GIDSEN VAN STUDENTEN.....	6
2.3	HERINRICHTING INFRASTRUCTUUR.....	6
2.4	AANWINSTEN.....	6
2.5	COMMUNICATIE.....	6
2.6	BIBLIOTHEEKBEZOEKERS.....	8
2.7	NETWERKEN EN DUURZAME SAMENWERKINGEN.....	8
3	ARTISTIEKE PRAKTIJKEN EN TRAJECTEN.....	11
3.1	INDIVIDUALISERING.....	11
3.2	TRAJECT KINDERKUNSTEN.....	14
3.3	ONTWIKKELING NIEUWE DATABANK.....	16
3.4	ECOLOGISCHE VOETAFDRUK VAN DE PODIUMKUNSTEN.....	16
3.5	ANALYSESISTEEM KUNSTENVELD (KWARTS).....	18
3.6	PRAKTIJKPROJECTEN CULTUURMANAGEMENT UA.....	18
3.7	UPDATE INFOFICHES ONLINE.....	18
3.8	DEBAT 'VOORBIJ DE BESLISSINGEN (NL) NABIJ (VL)	19
3.9	REPERTOIRE.....	19
3.10	NEDERLANDS-VLAAMS PLATFORM DANS & PERFORMANCE... ..	20
3.11	CULTUUR EN ONTWIKKELING.....	20
3.12	OPVOLGING MASTERPLAN DANS.....	22
3.13	COURANT 91.....	23
3.14	COLLOQUIUM 'HET SPEL VAN DE WAANZIN'	23
3.15	BEZOEKERSPROGRAMMA I.S.M. FRANS BROOD	23
4	PARTICIPATIE.....	24
4.1	KUNSTKRITIEK.....	24
4.2	PLATFORM PODIUMKUNSTEN EN CIRCUIT X.....	25
4.3	KUNSTEDUCATIE / KUNST & ONDERWIJS.....	25

4.4	POKUMON.....	26
4.5	WEBLOG E-CULTUUR.BE.....	26
4.6	IWT-PROJECT BOM-VLAANDEREN.....	27
4.7	ARCHIPEL.....	27
5	INTERNATIONALE EN INTERCULTURELE SAMENWERKING.....	29
5.1	INTERNATIONALE SAMENWERKING.....	29
5.2	INTERCULTURELE SAMENWERKING.....	35
6	REPRESENTATIE.....	36
6.1	GEZIENE VOORSTELLINGEN.....	36
6.2	ANDERE.....	37
7	REACTIES IN DE PERS.....	41

1 STEUNPUNT VOOR DE PODIUMKUNSTEN

1.1 INSPELEN OP NIEUWE TENDENSEN

2009 was een bijzonder productief jaar voor VTi. Dat is ook logisch. Het schrijven van een nieuw subsidiedossier brengt altijd een extra dynamiek teweeg. VTi heeft niet gewacht tot de start van de volgende subsidieperiode om die dynamiek om te zetten in concrete plannen. Bovendien beleefden een aantal langdurige trajecten in 2009 hun hoogtepunt maar speelden we tegelijk ook kort op de bal met de repertoire-*Courant* en het daaraan gekoppelde debat.

In 2009 deed VTi een aantal ingrepen in de eigen werking, die ons in staat stellen om in te spelen op een aantal tendensen zoals we die beschrijven in ons subsidiedossier 2010-2012, maar vooral in *Metamorfose in podiumland, een veldanalyse (2007)*: individualisering, internationalisering, groei, wederzijdse afhankelijkheid en hybridisering van het podiumlandschap.

Het afgelopen jaar werd een volledig nieuwe databank ontwikkeld, die zal toelaten om ook data van de andere kunststeunpunten of externe (internationale) organisaties te koppelen, zodat we een beter zicht krijgen op hybridisering van de genres en internationale vernetwerking. Deze online databank is ook de basis voor de nieuwe veldanalyse die VTi voorbereidt. Het afgelopen jaar werden daartoe een aantal thema's uitgewerkt in *Courant*-dossiers en op studiedagen, waarvan de resultaten zullen worden meegenomen in de analyse die in het voorjaar van 2011 wordt voorgesteld.

Op internationaal vlak is VTi één van de voortrekkers van SPACE, het door de EU gesubsidieerde project dat wil bijdragen tot de mobiliteit van podiumvoorstellingen in Europa. VTi coördineert Travelogue, een deelproject over de ontwikkeling van standaarden voor de uitwisseling van data over internationale mobiliteit van podiumvoorstellingen.

De hierboven beschreven tendensen dagen VTi uit om zijn werking als steunpunt in vraag te stellen en aan te passen, in de eerste plaats op het vlak van communicatie en dienstverlening. Door de toenemende vraag naar individuele dienstverlening kozen we voor een andere inrichting van onze ruimtes; de verbouwingen in de loop van 2009 maakten van VTi een 'open house' waarin bibliotheek en kantoren door elkaar lopen, met voldoende werk- en vergaderplekken voor externe gebruikers. Op vlak van communicatie werden in 2009 een gloednieuwe huisstijl en website ontworpen, die in februari 2010 in gebruik worden genomen. Ook ging de ontwikkeling van een nieuwe contactdatabank verder, die zal toelaten efficiënter en persoonlijker met ons doelpubliek te communiceren.

Om beter te kunnen inspelen op de toenemende hybridisering, werkt VTi steeds nauwer samen met de andere kunststeunpunten: behalve het Arts Flanders traject was er regelmatig overleg tussen de steunpunten om opnieuw een gezamenlijk actieplan 2010-2013 voor te bereiden.

Verder werden in 2009 in nauw overleg met de sector heel wat artistieke trajecten uitgewerkt: zo beleefde het traject rond kinderkunsten een hoogtepunt met twee studiedagen en een publicatie. Een andere subsector waarop we inzoomden, was die van het muziektheater. Op VTi kwam ook de werkgroep EcoPodia bijeen, dat pionierswerk leverde om de culturele sector meer ecologisch bewust te maken, met een tweede Klimaatconferentie als gevolg. Dit zijn maar enkele van de vele trajecten waarin VTi een rol opnam. Alle details vindt u in dit jaaroverzicht.

1.2 KERNTAKEN

Al sinds 1987 is VTi het documentatie- en onderzoekscentrum voor de podiumkunsten in Vlaanderen. Het voedt de constante reflectie op de podiumkunsten en geeft invulling aan de opdrachten die het sinds 2006 krachtens het Kunstendecreet worden toevertrouwd. We staan hier even stil bij de drie kerntaken waarbij we de dagelijkse werking toelichten. De projecten en publicaties komen verder in het document ter sprake.

- Informeren / sensibiliseren: VTi is een actief infopunt voor feiten en duiding over producties, loopbanen, cultuurbeleid en contactgegevens, zowel voor professionals als voor andere geïnteresseerden in binnen- en buitenland. De verzamelde informatie wordt op diverse manieren ontsloten via de website, publicaties, debatten, studiedagen en de bibliotheek.
- Documenteren: VTi verzamelt sporen van de vluchtige podiumkunstenproducties. Daarbij is de sector een actieve partner. De gegevens worden geordend en ingevoerd in een diepgravende podiumkunstendatabank, gekoppeld aan de bibliotheekcollecties. Het onderzoek van deze gegevens bracht belangrijke tendensen in de evolutie van de sector sinds 1993 aan het licht in o.a. de veldanalyse van het podiumkunstenlandschap en het masterplan voor dans.
- Onderzoeken: de informatie in de databank en de collecties wordt via beschrijvend en analyserend veldwerk betrokken op de artistieke praktijk. Het onderzoek van VTi is altijd toegepast onderzoek, gefundeerd op de verzamelde documentatie, waarbij de podiumkunstensector een actieve partner is.

In het dagelijkse werk van VTi komen deze drie kerntaken organisch bij elkaar. VTi is een open en toegankelijke organisatie. Via de website, telefoon, e-mail en de bibliotheek komen we dagelijks in contact met geïnteresseerden in de podiumkunsten die een beroep doen op onze kennis en contacten.

De drie kerntaken komen ook samen in de geïntegreerde werking die VTi concentreert rond drie belangrijke inhoudelijke lijnen:

- artistieke praktijken en trajecten
- participatie
- internationale en interculturele samenwerking

Na de toelichting van de dagelijkse werking komen de realisaties binnen de thema's aan bod. Er is ook een overzicht van de geziene voorstellingen en van de deelname aan studiedagen, conferenties, debatten en presentaties - telkens een contact met de sector. Het zakelijke verslag wordt gevolgd door een overzicht van persreacties.

2 DAGELIJKSE WERKING

2.1 INFOVRAGEN

Dagelijks lopen vragen binnen per telefoon, op kantoor en in de bibliotheek, en komen e-mails binnen op het algemene info-adres en op de persoonlijke adressen van de medewerkers. Die vragen worden bezorgd aan de medewerkers met de juiste expertise. Zo vangen we kleine infovragen en problemen op en formuleren we gerichte antwoorden op meer uitgebreide onderzoekskwesties. Ook onze website speelt een belangrijke rol bij de dienstverlening.

Uitgangspunt is dat de VTi-collecties fungeren als onze belangrijkste draaischijf voor informatie. Elke bezoeker kan in de VTi-collecties antwoorden zoeken op vragen over cultuurbeleid, subsidies, cultuurmanagement, kunsteducatie, internationale netwerken van organisaties voor podiumkunsten. Elke geïnteresseerde kan er (met of zonder hulp van bibliotheekmedewerkers) een waaier aan documentatie vinden over gezelschappen, receptieve organisaties, producties en voorstellingen uit het professionele podiumkunstencircuit in Vlaanderen.

VTi bereikt hiermee (podium)kunstenaars, artistieke en zakelijk leiders en medewerkers, critici, dramaturgen, schrijvers, programmatoren, communicatiemedewerkers, educatoren en bemiddelaars. Er wordt ook regelmatig service verleend aan archiefmedewerkers en persmensen op zoek naar foto- of achtergrondmateriaal. Daarnaast worden de VTi-collecties frequent geraadpleegd door studenten en docenten uit vak- en onderzoeksopleidingen, net als leerkrachten uit het dagonderwijs en DKO.

2.2 GIDSEN VAN STUDENTEN

Naast de dienstverlening aan 'reguliere' bibliotheekbezoekers organiseert VTi regelmatig rondleidingen voor scholieren en studenten. In 2009 ontvingen we onder andere leerlingen van de kunsthumaniora's van Gent en Antwerpen en studenten van de Universiteit Gent, Vrije Universiteit Brussel, Erasmushogeschool Brussel en Artesis Hogeschool Antwerpen.

De bedoeling is de studenten en leerlingen vertrouwd te maken met de werking van VTi en de collecties, en ze te begeleiden in hun zoekvragen. Naast de klassieke rondleiding doorheen de verschillende aspecten van onze werking en collecties (kerntaken, boeken, tijdschriften, documentatie, audiovisueel materiaal...) worden de studenten ook uitgebreid wegwijs gemaakt in de podiumdatabank op onze website – een unieke bron voor iedereen geïnteresseerd in de geschiedenis van Vlaamse podiumkunsten. Na deze introductie krijgen de studenten en scholieren uitgebreid de kans om zelf op zoek te gaan naar bronnen voor hun eindwerken, schrijfpdrachten en eindverhandelingen.

2.3 HERINRICHTING INFRASTRUCTUUR

Traditioneel fungeert de VTi-bibliotheek als belangrijkste draaischijf voor informatie bij de dienstverlening en servicevragen. Maar door de constructie waarbij de bibliotheek zich op de derde verdieping bevond en de kantoor- en vergaderruimten op de vierde, bleven kansen liggen voor een betere uitwisseling van informatie. Vanaf 2010 zet VTi de beide etages open voor het publiek. In de loop van 2009 werden daartoe ingrijpende verbouwings- en opfrissingswerken uitgevoerd om van VTi een *open office* te maken in een bibliotheek met twee verdiepingen. Er werden vergader- en ontmoetingsruimtes én computerwerkplekken voor gasten en medewerkers voorzien op beide verdiepingen.

2.4 AANWINSTEN

Ook in 2009 investeerde VTi in de groei van de collecties. Er werden 879 nieuwe boeken en 1591 nieuwe tijdschriftnummers ingevoerd. In de loop van 2009 kreeg VTi verschillende boeken en tijdschriften geschonken, ondermeer van regisseur Jan Verbist en van de Hoofdstedelijke Openbare Bibliotheek. Van deSingel en Zomer van Antwerpen kreeg VTi een videoschenking.

Er is echter vooral werk gemaakt van het ordenen en herverpakken van de vele documentatieschenken en archieven, in functie van de herinrichting van de bibliotheek.

2.5 COMMUNICATIE

Met de aanwerving van een medewerker communicatie kon dit jaar werk worden gemaakt van een meer doorgedreven communicatiebeleid. Er werd een communicatieplan opgesteld voor de komende beleidsperiode. Daartoe werden in de loop 2009 de gebruikte communicatiekanalen en de organisatorische onderbouw van de externe communicatie kritisch tegen de lamp gehouden. We wachtten echter niet tot 2010 met het toepassen van onze bevindingen. Gezien de fundamentele veranderingen van de netwerkstructuur in de podiumkunsten bleek immers dat een bijsturing van de communicatie van VTi nodig was. Er werden al inspanningen geleverd om op een meer proactieve, gediversifieerde en gepersonaliseerde manier te communiceren, met een sterke focus op individuele communicatie naast institutionele. Daarvoor maken we gebruik van verschillende communicatiemiddelen, zoals direct mailings, een-op-een dienstverlening, communicatie via intermediaire organisaties, sociale netwerken... Verder werd er het afgelopen jaar gestart met het actualiseren en aanvullen van de contactdatabank.

2.5.1 HUISSTIJL

VTi had al jaren geen echte huisstijl meer: de stijl bestond uit een samenraapsel van ontwerpen uit het verleden, en er was een dringende behoefte aan een eenvormige, heldere en frisse huisstijl waarmee VTi zich verder kon profileren. Daarom werd een opdracht uitgeschreven voor

een nieuw logo en een stijlboek (inclusief sjablonen voor (digitale) communicatiemiddelen). We gingen in zee met Base Design, dat een ontwerp voorstelde dat volledig aansloot bij onze wensen. In de loop van 2009 werkten zij een gedetailleerd stijlboek uit, zodat de nieuwe huisstijl begin 2010 geïmplementeerd kan worden.

2.5.2 WEBSITE

De VTi-website is een veel geconsulteerde bron van informatie en blijft ons belangrijkste communicatiemiddel. VTi haalt tot 2000 unieke bezoekers per dag en scoort hoog in de zoekresultaten van online zoekmachines zoals Google, wat een duidelijke bevestiging is van de kwaliteit van ons online informatie-aanbod. In 2009 werd gestart met de voorbereidingen van een nieuwe VTi-website die visueel aantrekkelijk en interactiever is en de informatie beter vindbaar en doorzoekbaar maakt. Een kleine denktank boog zich over de inhoud en structuur ervan: wat zoeken gebruikers bij VTi en hoe wordt die informatie best weergegeven? Er werd een offerte uitgeschreven en de opdracht werd toegekend aan Inuits.

In onderstaande tabel vergelijken we de bezoekerscijfers van het eerste kwartaal 2009 met die van de overeenstemmende periode in 2007 en 2008 en geven we de cijfers voor het hele jaar 2009. Uit de cijfers blijkt duidelijk dat het aandeel van bezoekers die via Google op onze website terechtkomen, enorm is gestegen.

	2007 Q1	2008 Q1	2009 Q1	2009 integraal
aantal unieke bezoekers tijdens de periode	98.659	134.327	175.198	448.228
gemiddeld aantal unieke bezoekers per dag	1.096	1.476	1.947	1.228
gemiddeld aantal bezochte pagina's per bezoek	3,74	3,25	2,61	2,72
aandeel terugkerende bezoekers tijdens de periode	36,46%	36,29%	36,40%	40,35%
aandeel bezoekers die vti.be rechtstreeks bezoeken	14,95%	13,30%	8,18%	10,00%
aandeel bezoekers via Google naar vti.be	75,54%	79,89%	81,09%	85,58%

Inhoudelijk is de huidige website zo opgebouwd dat de verschillende interessesferen die door VTi worden bespeeld een vaste plek krijgen, zodat de bezoekers snel ankers vinden:

- via de grote disciplines: dans, theater, muziektheater
- via de grote projecten en lijnen van VTi: veldanalyse, internationaal, diversiteit/Tracks, kunsteducatie/kinderkunsten, cultuurbeleid en kritiek
- via enkele herkenbare inhoudstypes: kalender, nieuws, zoekertjes enz.
- via lijsten van personen, organisaties, producties enz.

2.5.3 NIEUWSBRIEF

In 2009 werd de VTi-nieuwsbrief om de twee maanden per mail verstuurd naar alle doelgroepen van VTi. De nieuwsbrief is opgevat als een kalender die een overzicht geeft van de activiteiten van de komende maanden. Elke week schrijven nieuwe gebruikers zich in via de homepage van de website.

2.6 BIBLIOTHEEKBEZOEKERS

Er waren in 2009 in totaal 1203 bezoekers in de bib, van wie 104 in groepsbezoeken. Dit aantal ligt lager dan de voorbije jaren, wat vooral met de verschillende verbouwingswerken in het gebouw in verband kan worden gebracht:

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
totaal aantal bezoekers	1.500	1.906	1.893	1.536	1.427	1.203
subtotaal groepen	31	240	209	134	134	104
blokken van 4u open	243	227	208	174	171	177
gemiddeld aantal p/ blok	6,50	7,30	8,10	8,10	7,56	6,21

In 2009 is de verbouwing op het gelijkvloers afgerond, maar meteen daarna volgde de herinrichting van de verdiepingen van VTi. Tijdens deze hele periode is het werk zo georganiseerd dat de bibliotheek open kon blijven. Om gebruikers zo weinig mogelijk te beperken, is steeds meer afgestapt van het klassieke schema van de openingsuren (van dinsdag tot vrijdag, telkens van 14u tot 18u). Vanaf 1 januari 2010 gelden voor de bibliotheek geen aparte openingsuren meer en worden bibliotheekbezoekers ook 's voormiddags geholpen, wat ook door de nieuwe inrichting mee mogelijk wordt gemaakt.

2.7 NETWERKEN EN DUURZAME SAMENWERKINGEN

Ook in 2009 onderhield VTi intens contact met tal van organisaties in de brede cultuursector. In de continuïteit van de werking monden deze contacten regelmatig uit in concrete publicaties of publieke ontmoetingen.

Een niet-limitatieve lijst van partners waarmee VTi gezamenlijke projecten ontwikkelt:

- Kunstensteunpunten: Muziekcentrum Vlaanderen, BAM - Instituut voor beeldende, audiovisuele en mediakunst, VAI - Vlaams Architectuurinstituut
- FARO
- Dēmos
- CultuurNet Vlaanderen
- LOCUS
- Kunstenloket
- Brussels Kunstenoverleg
- Brussels netwerk voor kunsteducatie en publieksbemiddeling
- Informal European Theatre Meeting (IETM)
- oKo (Overleg Kunstenorganisaties)
- Het Theaterfestival
- deBuren
- OKVB (Overleg Kunstbibliotheken Vlaanderen)
- VVBAD (Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezenen)
- Thersites
- FOK (Federatie Organisaties voor Kunsteducatie)
- Canon Cultuurcel
- VCA (Vlaams Centrum voor Amateurkunsten)
- Forum voor Amateurkunsten
- Open doek, amateurtheater Vlaanderen
- De Centrale
- Theater Instituut Nederland
- Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond
- Sarma

- Etcetera
- ZebrArt
- Sail Street Arts Information Library (ISTF Gent)
- Het Firmament
- Centrum voor Interculturele Communicatie (UGent)
- Ente Teatrale Italiano
- ONDA - Office National de Diffusion Artistique
- Red House for Culture and Debate (Bulgarije)
- Arts & Theatre Institute (Tsjechië)
- International Theatre Institute (Duitse afdeling)
- New Latvian Theatre Institute
- British Council
- Pro Helvetia

De bovengenoemde organisaties zijn betrokken bij projecten die VTi ontwikkelt. De namen van deze organisaties komen dan ook verderop in dit document ter sprake (of in het jaarverslag 2010, voor projecten die in dat jaar gefinaliseerd worden).

In een aantal gevallen werd een beroep gedaan op de specifieke expertise van VTi voor initiatieven van andere organisaties:

- In 2009 was Ann Olaerts voorzitter van de visitatiecommissie die de vier bachelor en master drama-opleidingen in Vlaanderen doorlichtte. Dat was een zeer rijke, maar ook tijdsintensieve ervaring. De driedaagse bezoeken aan de vier opleidingen leverden een unieke kijk op het functioneren van de drama-opleidingen in Vlaanderen. Een aantal inzichten zullen VTi helpen om in de toekomst nog beter te kunnen inspelen op de noden en behoeften van pas afgestudeerden en op de samenwerkingsmogelijkheden tussen opleidingen en werkveld.
- De relatie tussen VTi en het Kunstenloket ontwikkelt zich verder. Nikol Wellens is lid van de raad van bestuur en de algemene vergadering van Kunstenloket vzw en woont actief de vergaderingen bij.
- De samenwerking met La Bellone, Maison du Spectacle, liep ook in 2009 verder. In 2009 werden twee bezoekersprogramma's opgezet, één naar Wallonië (Luik, Charleroi) en één naar Vlaanderen (Antwerpen, Mechelen). In 2010 zijn bezoeken gepland aan Gent/Kortrijk en Mons/Namur. Verder organiseerden we samen de infobeurs voor toekomstige podiumstudenten 'Take the Stage'.
- Met LOCUS werkt VTi samen rond jeugdtheater, cultuur en onderwijs, lokaal cultuurbeleid, spreiding
- VTi is een actieve partner in het Brussels Kunstenoverleg. Voor VTi is het Brusselse netwerk ook een ideale visvijver en opstap om de samenwerking te stimuleren over de taalgemeenschappen heen, tussen organisaties van de Vlaamse en Franstalige Gemeenschap.
- VTi toont zich ook een loyale partner ten aanzien van CultuurNet Vlaanderen, door activiteiten van CultuurNet Vlaanderen bekend te maken, door gegevens ter beschikking te stellen en door de sector te sensibiliseren om gegevens in te voeren voor www.cultuurweb.be. Hergebruik van en onderzoek op de data uit de CultuurDatabank werd voorbereid.
- Ann Olaerts maakt deel uit van de werkgroep Platform Interculturaliseren, die in het kader van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media het Actieplan Interculturaliseren begeleidt.
- Van bij de start is VTi eveneens actief in de stuurgroep van ZebrArt (Vluchtelingenwerk Vlaanderen) die werkt aan een databank voor gevluchte kunstenaars. De stuurgroep doet aan visie-ontwikkeling, helpt toekomstlijnen uitzetten en volgt de uitbouw van de website op de voet.
- Specifiek vanuit de documentatiewerking is VTi al enkele jaren betrokken in het Overleg van de Kunstbibliotheken Vlaanderen (OKVB), waarvan Dries Moreels voorzitter was van 2006 tot 2009.

De ontwikkeling van duurzame relaties is van essentieel belang voor het succes van internationale samenwerking.

- In 2007 trad Ann Olaerts toe tot de board van IETM, nog steeds het internationale netwerk bij uitstek.
- Andere internationale netwerken waarin VTi actief was zijn onder meer: ENICPA, CIRCLE en ERICarts. Dries Moreels is treasurer van ENICPA en was actief betrokken bij de organisatie van de rondetafel in Aix-en-Provence van ENICPA (11-13 november 2009), waarbij een breed gamma aan projecten (internationale promotie, digitalisering, databases, websites etc.) van de verschillende Europese documentatiecentra werd voorgesteld en becommentarieerd.
- SPACE (Supporting Performing Arts Circulation in Europe) is een nieuw Europees netwerk met naast VTi ook TIN, Ente Teatrale Italiano (ETI), British Council, Pro Helvetia, Office National de la Diffusion Artistique (ONDA), Red House Centre for Culture and Debate (Bulgarije), Arts and Theatre Institute (Tsjechië) en NTIL (Letland) als stichtende leden. SPACE krijgt subsidies van de EU voor de 'networking of existing structures supporting mobility in different cultural sectors'. In de werking van SPACE treedt VTi op als de trekker van een pilootproject over de ontwikkeling van standaarden voor de uitwisseling van data over internationale mobiliteit van podiumvoorstellingen. Daarnaast richt SPACE zich ook op opleidingsmodules voor onder meer tourmanagers, critici en medewerkers van (nationale) culturele instituten.
- De banden met het Theater Instituut Nederland worden ook steeds meer aangehaald. In samenwerking met Brakke Grond en TIN proberen we op die manier de samenwerking met de Nederlandse podiumkunsten te versterken. Dit leidde in 2009 tot een gezamenlijke internationale conferentie tijdens het Theaterfestival in Brussel en Amsterdam.

3 ARTISTIEKE PRAKTIJKEN EN TRAJECTEN

3.1 INDIVIDUALISERING

Als praktijkondersteunende organisatie zet VTi naast zijn reguliere dienstverlening jaarlijks ook een aantal specifieke infosessies en ontmoetingsmomenten op. De laatste jaren werd de dienstverlening naar de individuele kunstenaars steeds meer een aandachtspunt. Het afgelopen jaar ontwikkelden we heel wat activiteiten om beginnende podiumkunstenaars wegwijs te maken in de sector.

3.1.1 TAKE THE STAGE

15 maart, La Bellone & Kaaistudio's - Brussel

In 2009 organiseerden VTi en Maison du Spectacle La Bellone voor het eerst samen een infobeurs over de podiumopleidingen in België. Op het programma stonden ontmoetingen met docenten en (oud-)studenten, toonmomenten, masterclasses en workshops. De dag werd afgesloten met een publiek debat over de podiumopleidingen. Het informatieve gedeelte vond plaats in La Bellone, waar alle opleidingen een infostand hadden. In de Kaaistudio's vonden de masterclasses en toonmomenten plaats waaraan geïnteresseerde kandidaat-studenten zelf konden deelnemen.

Volgende opleidingen waren vertegenwoordigd: DramaGent, Conservatoire de Mons, Lemmensinstituut, PARTS, Conservatoire de Liège, RITS, ULG, ULB, UCL, L'Estacade, Ecole de Cirque, St. Luc, La Cambre, Conservatorium Antwerpen, INSAS, Kleine Academie, Parallax, Lassaad, IAD, La Fabrique, Conservatoire de Bruxelles, L'ARA, ESAC en INRACI.

Dit initiatief was uniek omdat nergens anders de opleidingen uit beide landsdelen worden samengebracht. Maar omdat het de eerste keer was dat VTi deelnam aan de organisatie, was de opkomst van Nederlandstalige kandidaat-studenten gering. Ook het werken op twee verschillende locaties (La Bellone en Kaaistudio's) had zo zijn nadelen: er was een beperkte doorstroming van de infobeurs in de Bellone naar de workshops in de Kaaistudio's. De vertegenwoordigers van de podiumopleidingen toonden zich wel enthousiast over dit initiatief. Een uitdaging voor VTi om dit in de toekomst terug op te nemen en na te denken over een meer geschikte formule.

3.1.2 EHIO II I.S.M. THEATER AAN ZEE EN VRIJSTAAT O

3 & 4 april, Oostende

Voor het tweede jaar op rij stelden VTi, Vrijstaat O., Theater aan Zee en Bâtard een stevige Oostendse tweedaagse samen voor beginnende kunstenaars en hun begeleiders. Op het programma stonden concrete workshops over zakelijke, organisatorische maar ook artistiek/inhoudelijke kwesties – aangevuurd door statements, debat en toonmomenten. Met veel mist en koude wind. En dus niet altijd zicht op zee. Maar met veel ruimte voor ontmoeting en gesprek.

Op vrijdag werd in Club Terminus van start gegaan met een rondje 'speeddating', een ideale formule om op korte termijn heel wat mensen te ontmoeten. Als afsluiter van de voormiddag hield Hendrik Tratsaert van Vrijstaat O. een pleidooi voor 'meer metier en minder kunst'. Na de lunch in de Droge Coo verdeelden de deelnemers zich in groepen voor twee workshops naar keuze:

Podiumkunsten Basics

Wat is het Kunstendecreet? Wanneer kan ik subsidies aanvragen? Hoe stel ik een subsidiedossier op voor projecten of beurzen? Wat zijn de voorwaarden, hoe pak ik het aan, wie kan ik raadplegen?

Met: Agentschap Kunsten en Erfgoed, VTi e.a.

Zakelijke Hulplijn

Experts gaan het zakelijke gesprek met deelnemers aan. Moeilijke vragen worden in deze sessie beantwoord, ervaringen gedeeld, theorie aangevuld met praktijkverhalen waar nodig.

Met: Agentschap Kunsten en Erfgoed, Patrick Sterckx (wp Zimmer), Klaus Ludwig (Caravan Production), e.a.

Geen flauw idee!

Een goed idee hebben, dat is één ding. Maar hoe krijg je dat ook nog overtuigend en inspirerend op papier? Hoe vertaal je artistieke ideeën in een helder plan? In deze workshop ga je heel concreet aan de slag met een artistiek/inhoudelijk idee dat je van plan bent uit te werken (voor een toonmoment, solo, projectvoorstel, subsidieaanvraag,...)

Met: Els De Bodt (STUK), Bart Vanvoorden (kc nOna), Kristof Jonckheere (Kunstencentrum Buda)

Open voor kritiek

Omdat vele acteurs natuurlijk gewoon gemankeerde recensenten zijn, biedt deze sessie een korte maar stevige initiatie kunstkritiek. Om te proeven hoe het smaakt, om als kunstenaar enkele uren van perspectief te veranderen, om te ontdekken (en in vraag te stellen) wat kritiek inhoudt. Van toogpraat naar recensie in tien stappen.

Met: Wouter Hillaert

Dramaturgie - deel 1

In het kader van de 'repertoire'discussie is de toekomst misschien wel aan het toneelschrijven nu. Niet weinig makers/spelers/regisseurs kruipen zelf in de pen, schrijven, knippen en plakken collectief, of geven een schrijfpodricht. Wat is wat waard? Over die nieuwe dramaturgie geeft dramaturg Koen Tachelet (NTGent) een praktische workshop.

Met: Koen Tachelet (NTGent), Steven Heene (TAZ/NTGent)

's Avonds stonden enkele voorstellingen op het programma: *Viskop* van Jelle Marteel (Theater aan Zee, Kopergieterij) en *Not about everything* van Daniel Linehan (P.A.R.T.S.). De dag werd afgesloten met een party: *World beat clash* door Tupolev Sound Crash.

Op zondag verzamelden de deelnemers opnieuw voor een reeks workshops. Op het programma:

Toneelstof

Theater is vergankelijk, dus waarom terugkijken? Omdat elke jonge kunstenaar ook een kind en kleinkind is van vorige ontwikkelingen, dachten wij. Samen met enkele oude rotten bekijken we in deze sessie videofragmenten uit roemrijke producties uit de jaren zestig, zeventig en tachtig, opgegraven in het kader van Toneelstof. Waar werd de weg gebaad voor vandaag? Wat was anders? Stof ter discussie en stamboomonderzoek.

Met: Wouter Hillaert, Roger Arteel

Geen flauw idee!

zie boven

Met: Els De Bodt (STUK), Kristof Jonckheere (Kunstencentrum Buda), Delphine Hesters (KULeuven)

Dramaturgie - deel 2

zie boven

Met: Koen Tachelet (NTGent), Steven Heene (TAZ/NTGent), Els Steegmans & Sam Bogaerts (Schrijverspodium)

Vervolgens vond in het Andromedahotel de voorstelling *Leuchter* plaats van Jeroen Vander Ven (RITS, Brussel), waar hij tijdens Theater aan Zee 2008 een Jongtheaterprijs mee wegkaapte. Op het stationsplein keken we naar een groepsimprovisatie van P.A.R.T.S. onder leiding van Salva Sanchis.

Het weekend werd afgesloten met enkele statements van Chiel Kattenbelt en Sarah Vanhee, die als stof dienden voor het debat achteraf: via de een doorschuifstelsel gingen Elsemieke Scholte (De Theatermaker), Barbara Van Lindt (KunstenFestivalDesArts, Das Arts), Lode van Piggelen (Over het IJ Festival), Manah Depauw (podiumkunstenaar), Michiel Vandevelde (P.A.R.T.S.), e.a. met elkaar in gesprek.

Deze tweede editie van EHiO was een succes voor wie eraan deelnam, maar we hadden toch een grotere opkomst verwacht. De timing bleek voor sommige opleidingen niet ideaal, terwijl een samenwerking met de scholen net broodnodig is om ons doelpubliek te bereiken. Tijdens de evaluatie met de partners werd besloten om in de toekomst afwisselend een stevig uitgebouwde tweedaagse in Brussel en in Oostende te organiseren. Ook zullen we terug met de podiumopleidingen rond de tafel gaan zitten om te kijken hoe we ons aanbod beter op hun programma kunnen afstemmen.

3.1.3 FIRST AID ANTWERP

15 oktober, wpZimmer - Antwerpen

Het Amperdans festival was een mooie gelegenheid voor een 'First Aid Antwerp'; met een infosessie over het Kunstendecreet voor individuele kunstenaars, gegeven door Frederik Beernaert van het Agentschap Kunsten en Erfgoed en Patrick Sterckx van wp Zimmer. Er kwamen vragen aan bod als: Wanneer kan je subsidies aanvragen als kunstenaar? Wat is het Kunstendecreet? Hoe stel je een subsidiedossier op voor projecten, beurzen of creatieopdrachten? Wat zijn de voorwaarden, hoe pak je het aan, wie kan je raadplegen? Er was ook aandacht voor de recente wijzigingen aan het Kunstendecreet. De sessie was kleinschalig en informeel opgevat en was gratis. Er kwam een vijftiental kunstenaars op af.

3.1.4 FIRST AID BXL

23 oktober, Beursschouwburg - Brussel

Naar aanleiding van het Bâtard Festival organiseerden VTi en Bâtard voor de tweede maal een reeks workshops voor beginnende makers. Het grote verschil met EHiO was de internationale aanpak omwille van het diverse Brusselse publiek. We communiceerden in het Engels en Nederlands en de workshops zelf werden in het Engels gegeven of er werd vertaling voorzien. Op die manier integreren we de trajecten rond beginnende kunstenaars en niet-westerse kunstenaars. De deelnemers kregen allemaal een festivalpass aangeboden waarmee ze alle voorstellingen van die dag gratis konden zien. Ze konden kiezen uit volgende workshops:

manage your projects

Medewerkers van het Agentschap Kunsten en Erfgoed en experts uit de sector geven uitleg over subsidiemogelijkheden en andere zakelijke aspecten. Welke soorten van beurzen en subsidies bestaan er? Hoe stel je een subsidiedossier op?

develop your artistic ideas

Goede ideeën heb je ongetwijfeld genoeg. Maar hoe vertaal je ze naar een goed plan? In deze sessie gaan we dieper in op het artistiek/inhoudelijke luik van subsidiedossiers. Programmatoren en andere experts geven feedback op een idee dat je van plan bent uit te werken (voor een toonmoment, solo, projectvoorstel, subsidieaanvraag,...)

meet arts-lab.be

Kunstenwerkplaatsen zijn artistieke labo's die het parcours van de beginnende kunstenaar ondersteunen. Deze First Aid BXL is een mooie kans om de werkplaatsen beter te leren kennen. Wie zijn ze? Waarin verschillen ze van elkaar? Wat kunnen ze je bieden? Deze workshop vond plaats in het Ritscafé, waarmee VTi tijdens schooljaar 2009-2010 een samenwerking aanging. In ruil voor publiciteit verbindt VTi zich ertoe om enkele activiteiten per jaar in het Ritscafé te laten plaatsvinden.

Deze tweede editie van First Aid BXL kan opnieuw een succes worden genoemd. Een 60-tal deelnemers – onder wie heel wat individuele, anderstalige kunstenaars – nam deel aan een van

de drie workshops.

3.1.5 MEET & GREET PODIUMKUNSTEN

1 december, Beursschouwburg - Brussel

In 2009 sloegen VTi en Kunstenloket de handen in elkaar om een eerste 'Meet & Greet' voor de podiumkunsten te organiseren. Meet & Greet is een initiatief van het Kunstenloket om beginnende kunstenaars op informele wijze in contact te brengen met professionals uit het veld, zowel kunstenaars als zakelijk medewerkers. Ze kunnen bij de 'professionals' terecht met al hun vragen, en krijgen de kans om op korte tijd heel wat nieuwe contacten te leggen.

Het is duidelijk dat er een grote vraag bestaat naar dit soort van initiatieven: het maximum aantal van 70 deelnemers was snel bereikt zodat zelfs een wachtlijst moest worden aangelegd. In 2010 zitten VTi en Kunstenloket opnieuw rond de tafel om te kijken hoe deze samenwerking kan worden verdergezet.

3.2 TRAJECT KINDERKUNSTEN

Het overleg Kinderkunsten werd in 2008 opgericht op vraag van een aantal jeugdtheaters. Tijdens regelmatige bijeenkomsten op VTi zocht een gevarieerde overleggroep van betrokkenen (makers, producenten, programmatoren, educatieve medewerkers en jeugdwerkers) naar toekomstpistes voor de Vlaamse kinder- en jongerenpodiumkunsten. In 2009 kende dit traject enkele hoogtepunten: twee drukbezochte studiedagen en een heuse publicatie over kinder- en jongerenkunsten in Vlaanderen.

3.2.1 STUDIEDAG KINDEREN EN DANS, KROKUSFESTIVAL

23 februari, CC Hasselt

Tijdens het Krokusfestival 2006 organiseerden we de studiedag *Van de dans af/gezien*. Dans met/voor kinderen/jongeren stond toen haast nog letterlijk in de kinderschoenen: weinig makers, weinig speelplekken, weinig belangstelling, weinig *exposure*. Drie jaar later wilden we nagaan hoe het de dans voor een jong publiek ondertussen is vergaan in Vlaanderen. Van een landschap is nog niet echt sprake, maar er is toch al heel wat gebeurd. Het aantal gehonoreerde projectsubsidie-aanvragen verdubbelde, de speelkansen namen toe, er wordt zelfs al in het buitenland getoerd, er is nieuw jong talent, makers uit het avondcircuit kijken ook al eens over de heg, dansmakers namen deel aan het Kinderkunstenoverleg van VTi. Een ideaal moment dus om de sector nog eens te verzamelen en te overlopen hoe het ideale danslandschap voor een jong publiek eruit kan gaan zien in Vlaanderen. We kregen advies uit het buitenland, focusten we op de productie (wie maakt wat en hoe?) en de spreiding (waar vinden we al dat jonge publiek?). De studiedag was een samenwerking tussen CC Hasselt, Krokusfestival Dans en VTi. Op het programma:

panelgesprek en discussie: *Het landschap is soms groener aan de andere kant*

Stephan Rabl (artistiek leider van Dschungel Wien, Oostenrijk), Sabine Seume (artistiek leidster van haar eigen Ensemble, Duitsland) en Jack Timmermans (artistiek leider van De Stille, Nederland) geven een beeld van het jeugddanslandschap in hun land. Hoe werken de gezelschappen? Waar kunnen de dansmakers terecht? Hoe groot zijn de productiemogelijkheden? Daarnaast kijken ze zelfkritisch naar dit alles en voorzien ons van advies en bedenkingen op onze weg naar een volwaardig danslandschap voor een jong publiek in Vlaanderen.

panelgesprek en bespreking: *Wie de dansschoen past, trekke hem soms aan*

Focus op (pre-)productie van voorstellingen: werken we verder vanuit de jeugdtheatergezelschappen? Is er nood aan autonome dansgezelschappen? Is dans voor een jong publiek een zaak voor werkplaatsen en/of cultuurcentra? Alexandra Meijer (artistiek leidster van keski.e.space en lid van de beoordelingscommissie dans) en Tiago Guedes (choreograaf, Portugal) in gesprek met het publiek.

panelgesprek en bespreking: *Waar men danst langs Vlaanderens wegen...*

Dafne Maes (danseres, onderzoekster) en Myriam Dooge op de praatstoel over spreiding, publiek en (onvermijdelijk) educatie.

Voor wie wilde was er een ontmoetingsmoment met alle buitenlandse gezelschappen aanwezig op het Krokusfestival. Daarnaast hadden de deelnemers de gelegenheid om een aantal voorstellingen te bekijken.

70 professionelen die bezig zijn met dans voor een jong publiek namen deel aan deze dag. Het was verrijkend om ons jeugddanslandschap en de productie-omstandigheden te vergelijken met die uit andere landen. Het gesprek over danseducatie in het secundair onderwijs bracht aan het licht dat er nood is aan meer samenwerking en uitwisseling door de verschillende educatieve diensten en organisaties. Ook de relatie met het onderwijs en de vrijetijdssector kan verbeteren; de behoeftes die daar spelen worden niet altijd opgepikt door de culturele sector.

3.2.2 PUBLICATIE EN STUDIEDAG, N.A.V. ACTIEPLAN KINDERKUNSTEN, STORM OP KOMST

13 maart, de Warande - Turnhout

Het festival Storm op Komst en VTi sloegen de handen in elkaar voor een stevige studiedag in de Warande waarop de maker en zijn artistieke product centraal stonden. Via duo-gesprekken en een geïllustreerd debat kwamen de thema's aan bod die het afgelopen jaar de revue passeerden tijdens het overlegtraject Kinderkunsten. Tussen de bedrijven door zetten we met concrete, meerjarige acties en aanbevelingen bakens uit voor een dynamisch en toekomstgericht kinderkunstenlandschap. De dag bood voldoende stof voor reflectie en discussie:

- *Waarom maken voor een jong publiek?* Gesprek met Silvia Andringa (zelfstandig theatermaker) en Inne Goris (theatermaker Zeven)
- *Osmose in de kinderkunsten.* Joris Janssens (onderzoeker VTi) over tendensen in de productie van kinder- en jongerenpodiumkunsten
- *Hoe divers is het landschap?* Gesprek met Jolanda Spoel (artistiek leider Siberia) en Dirk De Lathauwer (artistiek leider fABULEUS)
- gesproken column Stijn Vranken (dichter-performer)
- *Maken voor de grote zaal?* Gesprek met Marc Maillard (artistiek leider Froe Froe) en Veerle Hoppenbrouwers (managing director Arrano)
- Stevige koffietafelgesprekken aan de hand van de prioriteiten uit *POP-UP!*
- Debat + live illustraties Tom Schoonooghe (jeugdillustrator)

Kunst in Zicht organiseerde het nevenprogramma 'Kunstoppad' – een creatieve workshop rond een hedendaags beeldend werk van kunstenaar Koen Vanmechelen. 's Avonds hadden de deelnemers de kans om aan te sluiten bij de voorstellingen van het festivalprogramma. Alle deelnemers aan de studiedag kregen een gratis exemplaar van de publicatie *POP-UP!*.

Als organisatoren kijken we tevreden terug op deze studiedag, waar meer dan 100 professionelen aan deelnamen. De geselecteerde prioriteiten leverden alvast stof voor discussie. Maar uit de keuze van de panelleden en de rondetafelgroepen spreekt alvast een pleidooi voor meer samenwerking. Niet enkel tussen producenten, maar zeker ook tussen producenten en programmatoren, om projecten op te zetten die meer zichtbaarheid mogelijk maken van de kinder –en jongerenpodiumkunsten. Een uitdaging voor de toekomst dus, en een traject dat VTi blijft opvolgen.

3.2.3 PUBLICATIE *POP-UP!*

Tijdens deze studiedag stelde VTi de publicatie *POP-UP! De plek van kinderen en jongeren in een dynamisch podiumlandschap* voor. De publicatie is het resultaat van een jaar van intensief

overleg en discussies met heel wat spelers uit het veld. Centraal staat een stevig actieplan rond zes hete hangijzers in de Vlaamse kinder- en jongerenpodiumkunsten, gekoppeld aan een aantal boeiende bijdragen van externe auteurs en interviews met makers. De belangrijkste actiepunten werden afgedrukt op een bijgevoegde postkaart. Ze waren niet alleen als teaser bedoeld, maar ook als uitnodiging voor alle betrokkenen om mee te werken aan een dynamische toekomst voor de kinder- en jongerenpodiumkunsten. *POP-UP!* bevat bijdragen van Peter Anthonissen, Magalie Biesmans, Evelyne Coussens, Gerda Dendooven, Isabel Devriendt, Wouter Hillaert, Joris Janssens, Jackie Lubeck, Dennis Meyer, Ann Olaerts, Tom Palmaerts, Anita Twaalfhoven, Anna van der Plas, Theo Van Rompay, Gerhard Verfaillie, Jan Willems en Barbara Wyckmans. Tom Schoonoghe maakte de illustraties.

3.3 ONTWIKKELING NIEUWE DATABANK

VTi is in 2008 met de technologische opwaardering van de databank begonnen en dat werk liep doorheen 2009 verder. VTi wil zijn databank integraal toegankelijk maken via het internet, zodat ook externe onderzoekers er voluit gebruik van kunnen maken. Tegelijkertijd moet de nieuwe infrastructuur het mogelijk maken de bestaande databank te koppelen aan de aanbodata verzameld in de CultuurDatabank van CultuurNet Vlaanderen, waarvoor een complexe omschakeling nodig is. Het opzet moet meteen ook toelaten speciale datasets van de andere kunstesteunpunten of van internationale collega's te integreren, zodat met name rond hybridisering van de genres of internationale vernetwerking meer onderzoek mogelijk wordt. De basisoptie voor deze ontwikkeling is die van de 'linked data approach', waarbij de data zelf ook via het gewone world wide web kunnen worden verspreid.

Het in *open source* webapplicaties gespecialiseerde 10to1 (www.10to1.be) startte in november 2008 en in de loop van 2009 werd in verschillende stappen verder gewerkt:

- De bestaande databank in MSSQL is geconverteerd naar de open source relationele database PostgreSQL en op enkele cruciale punten (seizoenen, notavelden, trefwoorden, georeferenties) is het datamodel bijgesteld. Reeds op dit laagste niveau van de applicatie is ruime toelichting in het Engels klaargemaakt, zodat elke volgende conversie eenvoudiger kan verlopen en nieuwe IT-ondersteuners snel aan de slag kunnen.
- De historische datareeksen van CultuurDatabank (sinds januari 2006) worden nu rechtstreeks in deze databank ingepompt.
- In functie van de conversie is op specifieke punten in de databank een extra opruimactie ondernomen (opschonen seizoenen, trefwoorden enz.); bovendien zijn verschillende woordenlijsten zoals de genrelabels vertaald in het Frans en het Engels.
- Om de databank te kunnen bekijken en wijzigen is een applicatie op maat ontwikkeld in het open source framework Ruby on Rails: <http://data.vti.be>. In de loop van 2009 heeft VTi kunnen kennismaken met deze nieuwe applicatie (iteraties in maart, augustus, oktober en december).

Door een opstapeling van technische problemen met de conversie van de bestaande database kon data.vti.be pas in december ook voor alle data-invoer in gebruik genomen worden.

3.4 ECOLOGISCHE VOETAFDRIJK VAN DE PODIUMKUNSTEN

3.4.1 WERKGROEP ECOPODIA

Gesterkt door de positieve reacties op de Klimaatconferentie en het begeleidend dossier in *Courant* 87 startte VTi in januari 2009 de werkgroep EcoPodia. Diverse betrokkenen staken vrijwillig de koppen bij elkaar om vrank en vrij te brainstormen over drempels, mogelijkheden en langetermijnperspectieven voor de artistieke praktijk waarin de groep dagelijks actief is. Het is een werkvorm die erg gewaardeerd wordt: de sector is direct betrokken partij en medeauteur bij

het ontwikkelen van concrete voorstellen; de coördinerende en objectiverende rol van VTi wordt erg op prijs gesteld. Deze nieuwe werkgroep kwam in de loop van het jaar 7 keer samen om kennis uit te wisselen en te delen. Behandelde thema's waren onder andere: energie en gebouwen, ecologische productie, communicatie en promotie, mobiliteit, beleid, aangepaste meetinstrumenten en de voorbereiding van het programma van de tweede klimaatconferentie. Uitnodigingen en verslagen van de vergaderingen werden steeds verstuurd naar een lijst van bijna 60 deelnemers en geïnteresseerden in de brede cultuursector. De aanwezigheid van mensen in diverse beroepsgroepen uit alle hoeken en kanten van de sector gaf de bijeenkomsten een speciale dynamiek. In het tijdschrift Proscenium van B.A.S.T.T. publiceerde Johan Penson een aantal artikels als verslag van de bijeenkomsten die voor theatertechnici en scenografen interessante informatie opleverden. De collega's van BAM startten met de weblog kunst en ecologie.

3.4.2 FORUM VOOR FIGURENTHEATER

13 april, Het Firmament - Mechelen

Op uitnodiging van organisator Het Firmament gaf Annick Lesage een presentatie over ecologie in de podiumkunsten. Na afloop van de ontmoetingsdag werd de presentatie gepubliceerd op www.hetfirmament.be.

3.4.3 THEATERTECHNISCHE VAKBEURS LOUNGE 09

2 & 3 juni, Sportpaleis - Antwerpen

Op uitnodiging van organisator B.A.S.T.T. gaf Nikol Wellens een inleiding over de noodzaak van het verkleinen van de ecologische voetafdruk van de podiumkunsten en de werkgroep EcoPodia. De beurs was een gelegenheid om vast te stellen dat theatertechnisch materiaal met ecolabels voor productie en/of gebruik slechts in beperkte mate beschikbaar is in Vlaanderen.

3.4.4 KLIMAATCONFERENTIE 2

19 november, NTGent - Gent

Op uitnodiging van NTGent en in samenwerking met B.A.S.T.T. organiseerde VTi een tweede conferentie over de ecologische voetafdruk van de podiumkunsten in Gent. De dag startte met een estafettegesprek: vier dialogen over het verkleinen van de ecologische voetafdruk van de podiumkunsten. Ann Olaerts (VTi) gaf een inleiding bij de dialogen tussen Dirk Holemans (hoofdredacteur Oikos), Steven Vromman (Low Impact Man), Maarten Gielen (Rotor vzw) en Johan Penson (Rosas en BASTT). De sprekers waren afwisselend interviewer en geïnterviewde. Er was ruimte voor het publiek om actief deel te nemen aan de discussies. Na een biolunch in Kunstencentrum Vooruit konden de deelnemers twee workshops kiezen uit een breed aanbod van acht sessies waarvan er een aantal twee keer werden gegeven. Zo was er onder meer een workshop 'ecodynamisch beheer' door Marc Vrebos (technisch directeur AB), een sessie lichtontwerp met Henk van der Geest (lichtontwerper) en eentje over energiezuinige theatertechniek met Marc Lambert (van studie bureau theatertechnieken TTAS).

Wie wenste kon de dag afsluiten met de voorstelling *Tegen de lamp* van Rataplan / Dimitri Leue, Jonas Van Geel, Steven Vromman en Antoon Offeciers.

Het Sociaal Fonds voor de Podiumkunsten polste bij de aanwezigen naar interesse voor specifieke vorming en opleiding op het vlak van ecologie. Op basis daarvan organiseert het in januari 2010 drie modules die volledig volzet zijn.

De veel grotere opkomst in vergelijking met de eerste Klimaatconferentie in 2008 was mede te danken aan de samenwerking met B.A.S.T.T. Via hun netwerk konden we dit keer ook technici en scenografen mobiliseren, een voor VTi moeilijker bereikbare doelgroep.

3.4.5 NMEPROJECT (WERKTITEL)

Vergroening van de professionele kunstensector

In samenwerking met EcoLife diende VTi eind december de aanvraag 'Vergroening van de professionele kunstensector (werktitel)' in voor projectsubsidie bij het departement Leefmilieu, Natuur en Energie. In samenwerking met BAM, Muziekcentrum Vlaanderen, B.A.S.T.T., Sociaal Fonds voor de Podiumkunsten en in overleg met LOCUS, willen de initiatiefnemers zich gedurende twee jaar inspannen om een wezenlijke bijdrage te leveren aan de duurzaamheidstransitie binnen de hele kunstensector. Voor de zomer van 2010 zullen we weten of we in het najaar met het project van start kunnen gaan.

3.4.6 WERKGROEP 'DUURZAME EVENEMENTEN' STAD ANTWERPEN

In april nam de Stad Antwerpen het initiatief om een onderzoek te voeren naar de duurzaamheid van evenementen en cultuurhuizen. Nikol Wellens werd uitgenodigd om lid te worden van de werkgroep die het onderzoek van studie bureau Traject begeleidt. Een aantal leden van de werkgroep EcoPodia was bereid om een enquête in te vullen. Het onderzoek wordt afgerond in januari 2010. Via deze werkgroep groeide het netwerk van de werkgroep EcoPodia en werd meer kennis gedeeld.

3.5 ANALYSESYSTEEM KUNSTENVELD (KWARTS)

Kwarts.be is een gezamenlijk initiatief van steunpunten BAM, VAI, MCV en VTi en belangenvrededigers Clubcircuit, VOBK en oKo. Kwarts.be wil jaarlijks cijfergegevens over de professionele organisaties in het kunstenveld verzamelen en beschikbaar stellen voor vergelijkend onderzoek. Via dit systeem willen de initiatiefnemers kennis opbouwen over de zakelijke aspecten van de werking van kunstenuorganisaties:

- artistieke activiteiten (artistieke functies, profiel van de programmering en publiek...)
- medewerkers (tewerkstelling, functies, in- en uitstroom, kunstenaars...)
- infrastructuur (voor repetities, zaalcapaciteit, atelier, kantoor...)
- financiën (verdeling van budget, eigen inkomsten...)

In 2008 werd het systeem gelanceerd, in 2009 werd al een tweede editie opgezet, met verbeterde vragenlijst. Van begin februari tot begin juli 2009 stond een online vragenlijst klaar voor het invullen van kencijfers voor 2008. Omdat nog minder organisaties dan de allereerste keer de vragenlijst tot een goed einde brachten, is het project na de zomer stilgelegd: zowel als benchmark alsook als beleidsgericht instrument valt en staat dit systeem met de volledigheid en juistheid van de cijfers.

3.6 PRAKTIJKPROJECTEN CULTUURMANAGEMENT UA

Twee studenten Cultuurmanagement (Universiteit Antwerpen) voltooiden dit jaar hun praktijkproject bij VTi. Hanneleen Broeckx onderzocht beleid en praktijk voor publiekswerking in Vlaanderen en Nederland (*Kunst en publiek. Motieven en methoden van publiekswerking in de podiumkunstenpraktijk van Vlaanderen en Nederland*), in samenwerking met De Brakke Grond. Ellen Hanssens formuleerde aanbevelingen voor beleid en praktijk naar aanleiding van haar studie over internationale werking van een aantal Vlaamse muziektheaterorganisaties (*De internationale praktijk in de muziektheatersector: een blik achter de schermen*).

3.7 UPDATE INFOFICHES ONLINE

Naast de populaire lijstjes uit onze databank biedt de VTi-website een waaier aan inhoud. Ter omkadering van de uitgebreide veldanalyse online bestaat een serie landschapsschetsen over theater, dans, muziektheater, kunsteducatie... Ter aanvulling bestaan van gesubsidieerde organisaties informatiefiches: per organisatie krijg je de adresgegevens, een algemene profieltekst en een aantal markante producties. In 2008 werd begonnen met de update van deze infofiches, die dateren van najaar 2006. Die update werd verdergezet in 2009: de

infofiches van alle gesubsidieerde muziektheatergezelschappen werden herschreven in de aanloop naar het symposium rond muziektheater in juni (zie verder). Naast de structureel gesubsidieerde gezelschappen kregen ook de projectmatig gesubsidieerden een profielschets. De nieuwe fiches werden naar het Engels vertaald en gepubliceerd op de website en in het booklet *Music Theatre in Flanders*. Bovendien werden deze profielteksten (voor het eerst) online aangevuld met audiovisueel documentatiemateriaal. Materiaal dat ook werd gebruikt voor het samenstellen van de dvd *Music Theatre in Flanders*. De update en verrijking van de infofiches wordt verdergezet in 2010.

3.8 DEBAT 'VOORBIJ DE BESLISSINGEN (NL) NABIJ (VL) 19 januari, deBuren - Brussel

In aanloop naar de beslissingen in het kader van de meerjarige subsidies middels het Kunstendecreet, organiseerden VTi, deBuren, de Brakke Grond en rekto:verso een debat waarin de Vlaamse en de Nederlandse situatie naast elkaar werden gelegd.

In een eerste gesprek werd gekeken naar de impact van de subsidiebeslissingen en de stelselherziening in Nederland. Aan het woord kwamen Kees Weeda (Raad voor Cultuur), Jan Zoet (Rotterdamse Schouwburg), Guy Cassiers (Toneelhuis), Cis van Helmond (Generale Oost) en Wim Van Parijs (CC Westrand). Ann Olaerts (VTi) en Constant Meijers (Theatermaker) modereerden.

Een tweede panel overdacht de mogelijkheid van commerciële pistes voor de podiumkunsten. Wouter Hillaert modereerde Stefaan De Ruyck (Vooruit), Martijn Sanders (Nederlandse Commissie Cultuurprofijs), Jan Joris Lamers (Maatschappij Discordia) en Michael De Cock ('t ARSENAAL). Franky Devos (Buda) gaf de opslag.

Er waren meer dan 80 aanwezigen.

3.9 REPERTOIRE

3.9.1 DEBAT 'REPERTOIRE REVISITED' (TRAJECT BKO+AKO) 19 februari, Herman Teirlinck Instituut - Antwerpen

Met een debat en een dubbeldik dossier in *Courant* pikte VTi in op het zogenoemde repertoiredebat, dat sinds de zomer van 2008 de geesten in theaterland beroerde. Een aantal acteurs had de spreekwoordelijke kat de bel aangeboden met een felbesproken manifest in de opiniekolommen van de krant *De Standaard*. Het leidde tot een reeks opiniestukken en een parlementaire motie. In *Courant* 88, die volledig in het teken van repertoire stond, zette VTi een stap verder, door niet alleen diverse opinies een platform te geven maar ook door in kaart te brengen op welke manier de theatersector in de praktijk omgaat met repertoire. Een cijferanalyse liet zien welke auteurs al dan niet werden opgevoerd sinds 1993. De inhoudelijke kant van de zaak werd opengeplooid met bijdragen van een brede waaier aan gezelschappen en makers. Waarover hebben we het als we spreken over 'repertoire'? Hanteren we een open of een meer gesloten definitie? Waar liggen de grenzen van een bepaald 'repertoire'? Hoe gaan we om met de eigen geschiedenis en tradities en met culturele diversiteit? Kortom, de repertoirekwestie gaf aanleiding tot een aantal essentiële vragen over het hoe en waarom van kunst, maar evengoed over de plek van die kunst in de samenleving en de relatie tot het publiek.

3.9.2 COURANT 88

Repertoire revisited. Het debat, de cijfers, de praktijk

VTi presenteerde deze *Courant* in samenwerking met Brussels Kunstenoverleg en Antwerps Kunstenoverleg op 19 februari met een debat in Studio Herman Teirlinck. Geert Sels, cultuurredacteur van De Standaard, modereerde de discussie met Geert Allaert

(Publiekstoneel), Kurt Melens (NTGent en Schrijverspodium Vlaanderen), Sara de Bosschere (de Roovers), Paul Delva (CD&V), Hildegard Devuyt (KVS), Camilia Blereau (voor de ondertekenaars van het acteursmanifest) en Guy Redig (kabinetschef minister Anciaux). Vragen als 'Hoe gaat de Vlaamse theatersector om met canons, tradities, erfgoed?' of 'Is er nood aan meer ensembles, of moeten acteurs flexibeler freelancen?' verhitten de discussies. Het debat werd druk bijgewoond, ook door makers en acteurs die we normaalgezien veel moeilijker bereiken op onze andere studiedagen.

3.10 NEDERLANDS-VLAAMS PLATFORM DANS & PERFORMANCE

26-28 februari, de Brakke Grond - Amsterdam

De Brakke Grond en Frascati WG organiseerden van 23 tot 28 februari in Amsterdam het internationale dans- en performancefestival Something Raw (SR). Something Raw wil alternatieve pistes en nieuwe trends in het hedendaagse dans- en performancelandschap detecteren en tonen. Het thema van 2009 was 'de zoektocht naar hedendaags spektakel'. Een mix aan voorstellingen, debatten, films en installaties zorgde voor een interdisciplinaire verkenning van het 'spectaculaire'. Naast de voorstellingen stonden elke avond talkshows met de artiesten op het programma.

Naar aanleiding van Something Raw werkten VTi, TIN en de Brakke Grond op 26, 27 en 28 februari een speciaal programma uit voor Vlaamse en Nederlandse dansprogrammeurs. Voor de Vlaamse collega's werd een informatieve sessie over het actuele dans- en performancelandschap in Nederland opgezet. Een tweede gesprek tussen Vlaamse en Nederlandse collega's ging over issues als spreiding, communicatie en de relatie met het publiek.

3.11 CULTUUR EN ONTWIKKELING

3.11.1 WERKGROEP EN INTERNATIONALE CONFERENTIE CULTUUR EN ONTWIKKELING

26 & 27 maart, KVS – Brussel, i.s.m. KVS / Youkali / Kaaitheater / Dēmos

Naar een beleidsvoorstel

Internationaal worden de termen 'cultuur' en 'ontwikkeling' steeds meer met elkaar in verband gebracht. Studie en praktijk wijzen uit dat culturele en artistieke indicatoren een grote rol kunnen spelen in de slaagkansen van het ontwikkelingsproces. Steeds meer (buiten)landen hebben een specifieke vorm van culturele of artistieke ontwikkelingssamenwerking die ernaar streeft de cultuur van andere volkeren de kans te bieden zich te presenteren en – in confrontatie met andere culturen – waardigheid, fierheid en zelfbewustwording te ontwikkelen.

In samenwerking met KVS, Youkali, Kaaitheater en Dēmos, vatte VTi het plan op om de relatie tussen cultuur en ontwikkeling ook op de Vlaamse agenda te plaatsen. Hiervoor werd een werkgroep in het leven geroepen en een tweedaagse conferentie georganiseerd. Ter voorbereiding van het colloquium op 26 en 27 maart 2009 kwam een dertigtal deelnemers uit ngo-middens, het kunstenveld, maar ook uit de erfgoed- en de academische wereld een aantal keer samen om dieper in te gaan op de relatie tussen cultuur en ontwikkeling. In vier sessies werden de mogelijkheden onderzocht om tot een betere samenwerking te komen op het terrein én om een aantal beleidsaanbevelingen te formuleren.

Onder de noemer 'cultuur in/en ontwikkeling', ook titel van de conferentie, namen de partners het initiatief om 1) cultuur als hefboom voor ontwikkeling op de agenda te plaatsen en 2) een meer gestructureerde dialoog tussen de cultuursector en de ngo-sector mogelijk te maken.

Conferentie 26 en 27 maart 2009: 'cultuur in/en ontwikkeling'

Is cultuur luxe in een context waar mensen nauwelijks in hun elementaire behoeften kunnen voorzien? Is cultuur een instrument voor ontwikkelingssamenwerking of is cultuur een fundament waarop je al de rest bouwt?

Rond deze en andere vragen verzamelden meer dan 150 deelnemers uit het culturele- en ngo-veld, vertegenwoordigers van verschillende overheidsniveaus (federaal, gemeenschappen en lokale overheden) in de Koninklijke Vlaamse Schouwburg voor een conferentie georganiseerd door vzw Youkali, Dēmos, KVS en VTi, in samenwerking met Kaaithheater, Vredeseilanden, 11.11.11 en Africalia (met de steun van de Europese Commissie).

Op 26 maart lichtte Olaf Gerlach Hansen (Danish Centre for Culture and Development) de Scandinavische situatie toe. Daarna werden drie visies voorgesteld over wat het beleid kan doen, telkens vanuit de ervaring: zo sprak Gie Goris (voorzitter van Africalia) vanuit het standpunt van de ontwikkelingssamenwerking, Jan Goossens (directeur van de KVS) vanuit de kunsten en Gerry De Mol (Youkali) vanuit het snijpunt van de twee. Ann Olaerts zat de sessie voor.

Op 27 maart leverden volgende sprekers een bijdrage:

- James Early, Director of Cultural Studies and Communication at the Center for Folklife Programs and Cultural Studies at the Smithsonian Institution, Washington
- Seydou Wane, secretaris-generaal van de landbouw-ngo Fodde in Kolda, Senegal
- Petna Ndaliko, mede-oprichter van het Salaam Kivu International Film Festival in Goma
- Jasper Walgrave, hoofd Pro Helvetia in Kaapstad, Zuid-Afrika
- Olaf Gerlach Hansen, architect van het Deense model van het Danish Centre for Culture and Development (DCCD)

Verder was er een panelgesprek met Lukas Pairon, Jan Goossens, Gie Goris, Luuk Zonneveld en Jos Geysels. De dag werd afgesloten door een medewerker van Europees Commissaris voor Ontwikkelingssamenwerking Louis Michel.

De massale belangstelling voor de conferentie verbaasde niet. 'Cultuur als hefboom voor ontwikkeling' heeft de laatste jaren steeds meer aan betekenis en aan belang gewonnen op international vlak. In rapporten en programma's van de Unesco, de EU en zelfs de Wereldbank duikt het belang op van cultuur in ontwikkelingsprocessen.

In België zien we ook een stijgende belangstelling voor cultuur en ontwikkeling: steeds meer culturele en artistieke organisaties en kunstenaars engageren zich op het kruispunt tussen cultuur en ontwikkeling. Deze belangstelling vertaalt zich tot vandaag niet in een duidelijke, coherente beleidsvisie, noch op het federale noch op het gemeenschapsniveau.

De conclusie van de conferentie liet zich formuleren in drie concrete aanbevelingen. Als organisatoren vroegen we:

- de verschillende overheden om 'cultuur en ontwikkeling' structureel te verankeren in het beleid, zowel op federaal als op gewestelijk en lokaal niveau, binnen het internationale beleid als binnen het cultuurbeleid
- de verschillende actoren in het werkveld (cultuur en ontwikkelingssamenwerking) om zich te verenigen en zich te engageren om een breed maatschappelijk draagvlak te creëren voor 'cultuur en ontwikkeling'
- de media om meer aandacht te besteden aan het groeiende belang van cultuur in ontwikkelingsprocessen

Om deze doelstellingen te realiseren willen we, in samenwerking met de partners een 'netwerk cultuur en / in ontwikkeling' in het leven te roepen, bestaande uit de actoren uit het culturele en ontwikkelingsveld, artiesten en culturele centra, ngo's en universiteiten, organisaties voor

cultuur- en ontwikkelingseducatie...

3.11.2 COURANT 90

Cultuur en ontwikkeling

De augustus-*Courant* bracht uitvoerig verslag uit van het colloquium, maar bevatte meteen ook inspirerende praktijkverhalen uit Senegal, Zuid-Afrika, Turkije, Congo, Mali... Deze *Courant* werd als verslag van de conferentie op 4400 exemplaren verspreid.

3.12 OPVOLGING MASTERPLAN DANS

3.12.1 PLATFORM DANS - OVERLEG PROGRAMMATOREN CC / PRODUCENTEN

10 september, de Pianofabriek - Brussel

Hoe zit het met de spreiding van dansvoorstellingen in Vlaanderen? Welke cultuurcentra leggen zich het meeste toe op hedendaagse dans? Hoe kunnen programmatores en makers beter samenwerken? Kunnen we nadenken over alternatieve spreidingsformats? Op 10 september vond in de Pianofabriek (Sint-Gillis) een ontmoeting plaats tussen dansproducenten en -programmatores. Om informatie uit te wisselen en eventuele concrete plannen te smeden, maar in de eerste plaats om kennis te maken.

Het initiatief ging uit van een aantal dansprogrammatores, die al enkele jaren informeel en op regelmatige basis samenkomen om elkaar te informeren over tendensen in het veld, om prospectie-ervaringen uit te wisselen, om tournees op te zetten en om jonge makers een plateau aan te bieden. Deze collegagroep dans wil graag het gesprek aangaan met makers, gezelschappen en producenten uit het Vlaamse dansveld. Vanuit een grote nieuwsgierigheid naar huidige en nieuwe plannen van makers en producenten, nodigde ze samen met VTi en VVC (Vereniging Vlaamse Cultuurcentra) de danssector uit op een informeel ontmoetingsmoment.

Op het programma stonden – naast een rondje speeddating – vier dialogen over het maken en tonen van dans in Vlaanderen. Met: Etienne Guilloteau, Wim Vandekeybus, Gustavo Miranda, Lies van Lierde (CC Westrand) en Karel van Poucke (CC Evergem). Er was mogelijkheid voor het talrijk opgekomen publiek (120 deelnemers) om deel te nemen aan de discussies en materiaal over hun werk te distribueren.

3.12.2 DD2 - MASTERPLAN VOOR DANS REVISITED

4 december, Concertgebouw Brugge

Naar aanleiding van December Dance, een samenwerking tussen Concertgebouw en Cultuurcentrum Brugge, nodigde VTi de dansprofessionals uit op een bijeenkomst met als doel de grondige herziening van *Kanaries in de koolmijn*, het masterplan voor dans in Vlaanderen en Brussel dat in 2007 verscheen. Wat is nodig voor een vitaal danslandschap, en welke stappen zijn gezet sinds 2007? Op het programma stonden een paneldiscussie over huidige prioriteiten, met Pascale De Grootte (Koninklijk Conservatorium - Artesis Hogeschool Antwerpen), Davis Freeman (performer, Random Scream), Roxane Huilmand (Danscentrum Jette), Gustavo Miranda (dansmaker en lid van de beoordelingscommissie), Steven Vandervelden (STUK) en Charlotte Vandevyver (JA en voorzitter van de beoordelingscommissie). Drie werkgroepen werkten concrete voorstellen uit met betrekking tot de organisatie van een dansplatform in 2011, het formuleren van beleidsaanbevelingen en de zin en onzin van een nationale campagne voor dans (met medewerking van CultuurNet Vlaanderen). We telden 68 aanwezigen.

3.13 COURANT 91

Vorbij de beslissingen. Het podiumlandschap na 2010

Naar aanleiding van de meerjarige subsidiebeslissingen eind april maakte VTi in *Courant 91* een stand van zaken op. Met cijfermatige en andere analyses werd de toepassing van het Kunstendecreet onder de loep genomen, zowel binnen de podiumkunsten als daarbuiten. Critici Pieter T'Jonck, Wouter Hillaert en Daniëlle de Regt focusten op de impact van de beslissingen voor de subsectoren theater, dans en muziektheater en ook de collega-steunpunten BAM, Muziekcentrum en VAI duiden de gevolgen van de beslissingen voor hun sector. Deze *Courant* is een eerste stap in een traject van VTi dat qua opstelling en doelstelling vergelijkbaar is met het proces dat leidde tot *Metamorfose in podiumland* (2007). Een van de doelstellingen van deze nieuwe veldanalyse is een grondige evaluatie van het Kunstendecreet, in het licht van een geplande herziening. Deze *Courant* is een eerste stap om in dit proces ook de stem van de praktijk te laten klinken.

3.14 COLLOQUIUM 'HET SPEL VAN DE WAANZIN'

20 februari, Museum Dr. Guislain - Gent

VTi werkte mee aan het colloquium 'Het spel van de waanzin' dat georganiseerd werd door de universiteiten van Gent en Antwerpen in het kader van de gelijknaamige tentoonstelling. Het symposium onderzocht de rol van het fin de siècle als een 'kantelpunt' in de culturele omgang met waanzin. Tegelijk werd bekeken of en hoe de waanzin in de hedendaagse podiumkunsten opduikt. Gerenommeerde theaterwetenschappers, theatermakers en kunstenaars kwamen samen met als doel het verloop van de waanzin in relatie tot de podiumkunsten te onderzoeken.

3.15 BEZOEKERSPROGRAMMA I.S.M. FRANS BROOD

13 november, de Pianofabriek - Brussel

Op uitnodiging van het theaterbureau Frans Brood Productions kreeg een internationale delegatie van programmatoren een intensief bezoekersprogramma voorgeschoteld. Op voorstel van VTi werd ook een bezoek aan het Brusselse alternatieve managementbureau Margarita Production in het programma opgenomen. Op die manier kregen de kunstenaars uit de Margarita-stal ook de kans hun werk voor te stellen aan deze uitgebreide groep internationale programmatoren. Gezien het succes van dit bezoekersprogramma overweegt VTi om in 2011 een nieuw uitgebreid bezoekersprogramma te plannen, waarbij de nadruk zal liggen op individuele kunstenaars die ondersteund worden door de werkplaatsen en alternatieve managementbureaus.

4 PARTICIPATIE

4.1 KUNSTKRITIEK

4.1.1 CORPUS KUNSTKRITIEK

VTi is overtuigd van het belang van kunstkritiek als schakel tussen kunstwerk en publiek, tussen kunstenaar en samenleving – maar ook als geheugen van de artistieke praktijk. Daarom organiseren we regelmatig activiteiten en workshops die het denken over kritiek moeten aanzwengelen. Daarnaast werd in augustus 2007 begonnen met de uitbouw van een alternatief platform voor podiumkritiek: het Corpus Kunstkritiek.

Dit Corpus biedt een groep kunstcritici een volledig jaartraject aan. De deelnemers krijgen de kans om gespreid over het seizoen elk maximum tien kritische stukken te schrijven over podiumvoorstellingen. Zonder premièrendruk en tegen vergoeding, zodat ze een stukje van hun tijd kunnen vrijkopen om aan degelijke teksten te werken. Eén keer per maand gaan ze met elkaar en een begeleider in gesprek om samen te reflecteren over hun materiaal, om te schrappen en te schaven.

In 2009 werd de tweede jaargang, begonnen in september 2008, verdergezet. De begeleiding werd tot en met februari verder verzorgd door Jef Aerts, die zich om privé-redenen uit het project terugtrok.

In februari werd Dirk Pültau, hoofdredacteur van De Witte Raaf, aan de corпустafel uitgenodigd om mee teksten te bespreken. Dat leverde een stevige sessie op.

In april ontmoetten de Vlaamse deelnemers hun collega's van het Nederlandse Corpus Kunstkritiek tijdens het Springdance Festival in Utrecht. Naast het uitwisselen van ervaringen bezochten de deelnemers samen enkele voorstellingen. Ze woonden een uiteenzetting bij van danscriticus Pieter T'Jonck over de avant-garde van de avant-garde en gingen met podiummaker en filosoof Pieter De Buysser een gesprek aan over het nut en de rol van de kunstkritiek.

Net als in 2008 werden de corпустeksten gepubliceerd op de website van VTi en in *Courant*, en vonden ook onder meer hun weg naar *rekto:verso*, *Etcetera*, *Theatertijdschrift Lucifer* en in de communicatiekanalen van gezelschappen.

Tijdens de zomer werd het Corpusproject aan een grondige evaluatie onderworpen. Na een half jaar beraad werd een nieuwe jaargang in de steigers gezet, bijgeschaafd aan de hand van de naar boven gekomen werkpunten. Met de nieuwe jaargang wordt begonnen in februari 2010. De vaste begeleiding wordt door theaterrecensent Wouter Hillaert verzorgd.

4.1.2 ONTMOETING VL-NL CORPUS KUNSTKRITIEK

17-19 april, Springdance - Utrecht

Af en toe nodigt het Corpus Kunstkritiek ook ervaren critici en kunstenaars mee aan tafel, of wordt via een andere insteek over kunstkritiek nagedacht. Op 17, 18 en 19 april, tijdens het Springdance Festival in Utrecht, ontmoette het Vlaamse Corpus het Nederlandse Corpus Kunstkritiek, dat door Sonja van der Valk (Domein Kunstkritiek) werd ingericht. Naast het uitwisselen van ervaringen stonden op het programma: een ontmoeting met internationale kunstcritici, bezoek aan enkele voorstellingen, een interview met danscriticus Pieter T'Jonck en een 'new style talk' rond invloeden van hip hop en street dance in de hedendaagse dans.

4.1.3 SUMMERSCHOOL KRITIEK

26 augustus - 5 september, VTi – Brussel

Parallel aan het Corpus Kunstkritiek werd in het kader van Het Theaterfestival 2009 voor een

tweede maal een Summerschool Kunstkritiek ingericht, na het grote succes van dit initiatief in 2008. De Summerschool stond open voor jonge, beginnende critici die binnen de korte tijdspanne van negen dagen met de praktijk van de kunstkritiek wilden kennismaken. Manon Berendse (kunsthistoricus, freelance cultuurjournalist en curator) en Sigrid Merx (docent-onderzoeker bij Theater-, Film en Televisiewetenschap Universiteit Utrecht) verzorgden de begeleiding. Behalve de SumS Kunstkritiek was er nog één rond dramaturgie en één rond toneelschrijven. De organisatie was in handen van VTi, Het Theaterfestival, Villanella en Schrijverspodium. De deelnemers waren afkomstig uit Vlaanderen en Nederland. De resultaten van de Summerschools kregen een plaats in de Dagkrant van het festival.

4.1.4 CRITICAL ENDEAVOUR

2-13 september, VTi – BRUSSEL

Van 2 tot 13 december was VTi gastheer voor het internationale project Critical Endeavour. De tiendaagse vond plaats in het kader van het Working Title Festival van WorkSpace Brussels. Negen opkomende dans- en performancejournalisten namen deel. De begeleiding was in handen van kunstcritici Anna Tilroe en Pieter T'Jonck.

VTi was niet enkel gastheer van Critical Endeavour, maar gaf ook mee inhoud aan de workshops door de mentoren te suggereren en het programma mee uit te werken. Dit programma bestond uit workshops, debat, voorstellingsbezoeken en tijd om recensies te schrijven. Een aantal van die teksten werd op de website van WorkSpace Brussels gepubliceerd, samen met audiofragmenten van de sessies en het mission statement van de mentoren. De tiendaagse is een groot succes geweest. Niet enkel door het kader en de begeleiding, maar ook door de feedback die jonge kunstcritici op hun werk (konden) krijgen. Critical Endeavour maakte het voor deelnemers mogelijk om (naast hun troeven) heel concreet enkele werkpunten bloot te leggen en hun pen bij te schaven in een eerlijke en open atmosfeer.

Critical Endeavour maakt deel uit van het nieuwe Europese initiatief Jardin d'Europe, dat tien danspartners samenbrengt. Het Belgische lid van Jardin d'Europe is dansgezelschap Ultima Vez. De eerste editie van Critical Endeavour vond plaats in 2008 tijdens het ImPulsTanz Festival in Wenen. De derde editie zal in 2010 plaatsvinden in Istanbul, tijdens het iDANS International Contemporary Dance and Performance Festival.

4.2 PLATFORM PODIUMKUNSTEN EN CIRCUIT X

Najaar 2007 werd het Platform Podiumkunsten opgestart, een overleggroep van programmatoren uit kunstencentra, werkplaatsen en cultuurcentra. Deze groep maakte, onder begeleiding van VTi en LOCUS, een analyse van de voornaamste knelpunten in de spreiding van podiumvoorstellingen en ontwikkelde instrumenten om eraan te verhelpen. Een piste die LOCUS en VTi in 2009 concreet uitwerkten, is Circuit X, een actie voor een betere doorstroming van podiumvoorstellingen. Dit initiatief werd voorbereid door VTi en LOCUS, in samenspraak met Het Theaterfestival, kunstenaars, kunstencentra en cultuurcentra. Minister Joke Schauvliege nam het project op in haar beleidsnota cultuur 2009-2014 in het kader van de afstemming van productie, aanbod en spreiding. Om de kunstenaars redelijk te vergoeden, de risico's voor de cultuurcentra te beperken en de communicatie met het publiek te verzorgen zijn we nog op zoek naar bijkomende middelen. De financiering van het project is echter nog niet rond. Daarom beslisten we de start van het project met één jaar uit te stellen. Het Circuit gaat van start in het seizoen 2011-2012.

Najaar 2009 werd, wat de spreiding van podiumvoorstellingen betreft, specifiek ingezoomd om de spreiding van dansvoorstellingen. (Zie: 3.12: opvolging Masterplan Dans).

4.3 KUNSTEDUCATIE / KUNST & ONDERWIJS

Hoewel VTi in 2009 geen concrete activiteiten rond kunsteducatie heeft opgezet (in tegenstelling tot 2008 met de *Courant* en de conferentie naar aanleiding van het Bamfordrapport) is VTi het debat en de verdere implementatie van de beleidsaanbevelingen (uit

het rapport *Gedeeld/Verbeeld*) verder op de voet blijven volgen. Tegelijk was kunsteducatie een aandachtspunt in verschillende trajecten van VTi. In eerste instantie in het traject rond Kinderkunsten (zie hoger) waar de rol van kunsteducatie en onderwijs hoog op de agenda stond en staat. Maar ook in de opvolging van het Masterplan voor Dans werd onderwijs opnieuw als belangrijk aandachtspunt naar voor geschoven. De eerdere plannen met Canon Cultuurcel om een educatieve tool voor dans te ontwikkelen, werden uitgesteld. Momenteel wordt onderzocht om die tool te koppelen aan de doctoraatsstudie van Dafne Maes. Het onderwerp van haar doctoraat gaat met name over de mogelijke invulling van een danseducatieve tool voor secundair onderwijs.

In 2009 organiseerden VTi en Maison du Spectacle la Bellone wel een gezamenlijke ontmoetingsdag voor scholieren die een hogeschoolopleiding kunsten wilden volgen. Onder de noemer 'Take the stage' konden de scholieren kennis maken met de programma's van de verschillende hogere kunstopleidingen. Er werden ook een aantal mini-workshops aangeboden, om hen meteen ook een aantal zaken te laten uitproberen. De belangstelling voor deze dag beantwoordde echter niet aan de verwachtingen. In de toekomst wil VTi onderzoeken hoe het kan meewerken aan de sit-ins die het ministerie van Onderwijs organiseert.

4.4 POKUMON

Podiumkunsten Multimediaal Ontsloten

Eind maart 2007 startte bij het Instituut voor Breedbandtechnologie (www.ibbt.be) een onderzoekstraject dat inzet op de podiumkunsten; eind maart 2009 werd dit traject afgerond. In POKUMON werd ingezoomd op de problemen die online distributie en archivering van multimedia in de podiumkunsten en de (klassieke) muziek stellen. De recente wetenschappelijke kennis op het vlak van auteursrechten, metadata en audio- en videocompressie werd aan elkaar gekoppeld met het oog op pragmatische oplossingen voor de producenten en de receptieve huizen.

POKUMON had een meervoudige doelstelling:

- vereenvoudigen van distributie en archivering van multimedia in de podiumkunsten, door standaarden te formuleren op maat van de sector en concrete hulpinstrumenten te ontwikkelen
- vormen van digitale participatie aan de podiumkunsten exploreren (online, op school, via digitale tv enz.)
- auteursrechtenstatuut van multimedia verduidelijken doorheen het traject van auteurs en uitvoerders via receptieve huizen naar archieven

Concreet was het onderzoekstraject onderverdeeld in zeven werkpakketten, die elk een stukje van de puzzel aanpakten. Het uitgangspunt was een *state of the art* rapport over de archivering en ontsluiting van podiumkunstenmultimedia: hoe wordt in Vlaanderen gewerkt? Hoe in het buitenland? Welke zijn de nieuwste trends?

Het gros van het onderzoekswerk werd afgerond eind 2008 en in 2009 zijn nog twee initiatieven genomen om de resultaten te verspreiden:

- een gratis training 'digitale video online' (23 maart en 3 april, deSingel – Antwerpen) aangeboden aan 20 webmasters in muziek en podiumkunsten
- de uitgave van een boeklet, *Access to Archives of Performing Arts Multimedia*, waarin de hoofdlijnen van het project worden hernomen en de resultaten worden gebundeld. Dit boek werd door Dries Moreels op diverse fora en conferenties voorgesteld in binnen- en buitenland.

4.5 WEBLOG E-CULTUUR.BE

De steunpunten voor kunsten, erfgoed en openbare bibliotheken hebben samen een platform

voor het verzamelen en verspreiden van recente informatie over e-cultuur. Onder e-cultuur verstaan we de nieuwe vormen van maken, spreiden, bewaren van, en deelnemen aan cultuur onder invloed van ICT en de netwerkgeving. Op de e-cultuurweblog is zowel plaats voor nieuws, praktijkvoorbeelden, essays, e-cultuuronderzoek, als informatie over het Vlaamse beleid inzake e-cultuur. In 2009 werd deze weblog verder aangevuld.

4.6 IWT-PROJECT BOM-VLAANDEREN

BOM-Vlaanderen ('Bewaring & Ontsluiting van Multimediale data in Vlaanderen' - www.bom-vl.be) werd in 2008 opgestart door een aantal spelers uit de media, de kunsten en het erfgoed om een oplossing uit te werken voor de bewaring en ontsluiting van bedreigde audiovisuele data. Omroepen, culturele organisaties, overheidsinstellingen en privépersonen in Vlaanderen bezitten een enorme schat aan audio –en videomateriaal dat door zijn complexe chemische samenstelling bedreigd is in zijn bestaan. Bovendien is er een veelheid aan dragers die elk hun eisen stellen wat betreft conservatietechniek en –strategie. BOM-Vlaanderen wilde de aanzet geven tot het uitwerken van een langetermijnoplossing door het digitaal opslaan en ontsluiten van dit materiaal. Voor VTI waren er vooral taken rond selectie in archieven en de culturele betekenis van de audiovisuele archiefpraktijk. Bart Ooghe werkte een stevig rapport uit. Samen met Dries Moreels werkte hij dit uit tot een artikel voor het toonaangevende Engelstalige tijdschrift Dlib (gepubliceerd in september 2009) en voor het BOMBOEK, dat in 2010 bij Lannoo uitkomt.

BOM-vl werd gesubsidieerd door de Vlaamse Overheid. Het project werd afgesloten in juni 2009.

4.6.1 INTERNATIONALE CONFERENTIE BOM-VL

6 februari, Zebrastraat - Gent

VTi organiseerde samen met de projectpartners op 6 februari 2009 in Gent de internationale conferentie 'Strategies for Multimedia Archives', waar onder meer werd ingegaan op de financieringsmogelijkheden voor digitaliseringsprojecten, publieksbereik en distributiemodellen. Daartoe kwam een hele reeks internationale sprekers uit diverse sectoren aan bod, waaronder Bridget McKenzie, Jos De Haan en Jeff Ubois. Bridget McKenzie (UK) is directeur van Flow Associates, een consultancybureau dat culturele organisaties helpt digitale technologieën te implementeren. Eerder was ze onder meer verantwoordelijk voor educatie in de British Library en de Tate. Jos De Haan (NL) is hoofd van de onderzoeksgroep Tijd, Media en Cultuur van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) en bijzonder hoogleraar ICT, Cultuur en Kennissamenleving aan de Erasmus Universiteit. Jeff Ubois (USA) is als consultant verbonden aan Intelligent Television in New York, Fujitsu Labs in Californië en het project Preserving Digital Public Television van o.a. WNET/Thirteen in New York.

4.7 ARCHIPEL

Onderzoeksproject in het Programma Innovatieve Media (IWT-Vlaanderen)

Dit project kan voortbouwen op de onderzoeksresultaten en realisaties van het project BOM-vl dat dit voorjaar ten einde liep (1/1/08 – 30/6/09). Het BOM-vl project heeft aangetoond dat bepaalde oplossingen doenbaar zijn ('feasibility'), maar toont onvoldoende aan hoe een digitaal archiveringsplatform duurzaam kan worden georganiseerd, meer bepaald voor het culturele en wetenschappelijke erfgoed. De gezamenlijke participatie van media-, cultuur- en onderwijspartners in BOM-vl vertaalde zich onvoldoende in concrete samenwerking, nodig om duurzaamheid te onderbouwen. Tenslotte was de onderzoeksscope naar type (digitale) materialen/objecten (time based media, audiovisuele media) onvoldoende breed gedefinieerd om bruikbaar te zijn voor de cultuur- en erfgoedsectoren.

Archipel vertrekt vanuit de vaststelling dat in Vlaanderen een duurzame digitale

archiefinfrastructuur nodig is om de problematiek van digitale archivering structureel aan te pakken. Daarenboven veronderstelt dit project dat in de ontwikkeling van deze infrastructuur een belangrijke rol is weggelegd voor actoren in het domein van de kunsten, het culturele en wetenschappelijke erfgoed en het onderwijs. In dit onderzoeksproject willen we nagaan wat het concreet betekent om binnen een gedecentraliseerde Vlaamse digitale archiefinfrastructuur een duurzaam digitaal archief van diverse (complexe) digitale en multimediale objecten te implementeren.

Centraal in dit onderzoek staat het begrip 'sustainability'. Zowel in het ontwikkelen van modellen en handleidingen voor duurzaam archiefbeheer, als in de technologische innovatie rond het verzekeren van toegang tot het gedistribueerde archief. Dit onderzoek steunt ten dele op resultaten van BOM-vl, maar er dienen zich ook nieuwe onderzoeksproblemen aan, die zullen worden geëxploreerd en gedemonstreerd in een testbed, waarin een aantal 'submission modules' en 'dissemination modules' (cfr. OAIS-model) ontwikkeld zullen worden.

Dit alles roept vragen op rond de juridische status van het hergebruik van archiefmateriaal. Wat zijn de beperkingen, voorwaarden en uitwegen? Ook hier willen we vooral oplossingsgericht te werk gaan en naar protocollen en modellicenties toewerken in samenwerking met (vertegenwoordigers van) de rechthebbenden, het onderwijs, de culturele en erfgoedsectoren en de culturele industrieën in Vlaanderen.

Essentieel blijft ook de verdere toepassingsgerichte exploratie van gebruiksperspectieven en valorisatiescenario's met het oog op duurzame ontsluiting. Hoe kan informatie een optimale waarde verkrijgen door het openstellen van het data-archief voor delen en circuleren? Welke innovatieve valorisatiemodellen kunnen concreet binnen de Vlaamse context geconcipieerd worden rond de problematiek van distributie en exploitatie? Daarbij staat de onderwijs- en onderzoekswereld centraal, maar er zal ook aandacht gaan naar de particuliere eindgebruikers en de culturele industrie. Rekening houdend met de beperkte monetaire waarde van heel wat erfgoedmateriaal binnen de culturele en wetenschappelijke wereld dient te worden onderzocht hoe deze content binnen een digitale archiefstructuur over lange termijn financieel en organisatorisch kan worden onderhouden in Vlaanderen.

Tenslotte zal het project veel aandacht besteden aan de disseminatie en valorisatie van de onderzoeksresultaten voor de doelgroepen en sectoren: dit project zet sterk in op kennisdeling. Er zullen uiteenlopende initiatieven genomen en communicatiemiddelen ingezet worden om de sectoren en doelgroepen actief te betrekken bij de activiteiten van het onderzoeksproject.

In 2009 speelde VTi een belangrijke rol in het formuleren en uitwerken van dit project. VTi levert dan ook de projectleider, Dries Moreels. Vanaf oktober zijn de voorbereidingen opgestart, zodat in 2010 en 2011 voluit gewerkt kan worden.

5 INTERNATIONALE EN INTERCULTURELE SAMENWERKING

5.1 INTERNATIONALE SAMENWERKING informatieknooppunt

5.1.1 ARTS FLANDERS NEWSLETTER

VTi zet verschillende instrumenten in om internationale professionals adequaat te informeren over de podiumkunsten in Vlaanderen. In 2009 werd de internationale nieuwsbrief Arts Flanders, een samenwerkingsverband van de kunstesteunpunten, het steunpunt voor cultureel erfgoed FARO en het Vlaams Fonds der Letteren verdergezet. De Arts Flanders newsletter bevat belangrijke feiten en een uitgebreide kalender over het kunstenlandschap in Vlaanderen. De in 2008 verhoogde frequentie van zes edities per jaar werd in 2009 aangehouden. Verder werd via gezamenlijk overleg begonnen met de uitbouw van de website artsflanders.be en met het ontwerpen van een nieuwe vormgeving. De nieuwe website en huisstijl worden gelanceerd in het voorjaar van 2010. De uitbouw van de website komt er om voor alle betrokken organisaties een grotere verspreiding van internationaal relevant nieuws over de Vlaamse kunst en cultuur mogelijk te maken. Nu moet wegens de relatief lage frequentie van de nieuwsbrief en de beperking van de lengte nog te veel worden geselecteerd in het nieuwsaanbod. Zo komen te veel internationaal belangrijke nieuwsberichten niet aan bod.

5.1.2 CHINA - HUB

Sinds 2008 is er een samenwerking tussen VTi, het Theater Instituut Nederland en Theatre in Motion (Beijing), geleid door de Vlaamse Els Silvrants. Dit samenwerkingsverband heeft een tweeledige missie: (kantlijn verschuiven)

- Een informerende en coördinerende rol: de Vlaamse/Nederlandse en Chinese scène dichters bij elkaar brengen door beide te informeren, adviseren en begeleiden. In 2009 werd via de website van Theatre in Motion concrete informatie verzameld en ontsloten over allerlei artistieke projecten tussen Chinese en Vlaamse kunstenaars.
- Een inhoudelijke rol: er worden een aantal Vlaamse en Nederlandse basisprojecten opgezet, die over een langere termijn lopen in China en streven naar duurzaamheid en individuele artistieke uitwisseling. Daartoe worden een aantal strategische partnerships afgesloten. De nadruk in 2009 lag hoofdzakelijk op een aantal residenties van Vlaamse en Nederlandse makers in China. De idee om ook een aantal seminars op te zetten leek om praktische en financiële redenen niet haalbaar.

5.1.3 COMMUNICATIE: BOOKLETS EN MEERTALIGHEID

Kiezen voor een internationale positionering van de podiumkunsten veronderstelt ook een coherent internationaal cultuurbeleid. Als steunpunt voor de podiumkunsten engageert VTi zich om de reflectie en het debat over het gewenste beleid te voeden. Dat gebeurt via onderzoek en debat, studiedagen... Om het onderzoek ook toegankelijk te maken voor een internationaal publiek, laat VTi de resultaten van recente onderzoeken en analyses vertalen en publiceren. In de vorm van handige 'booklets' lanceerde VTi ondertussen al Engelse versies van *Tracks*, *Metamorfose in podiumland*, het Masterplan voor Dans *Kanaries in de koolmijn* en *Plug in & Play*, een Engelse samenvatting van het beleidsplan 2010-2013. In 2009 kwamen daar *Music Theatre in Flanders* bij, dat het muziektheaterlandschap in Vlaanderen schetst voor een buitendlands publiek; en *Access to Archives of Performing Arts Multimedia*, het verslag van het POKUMON-traject Om deze booklets voor iedereen toegankelijk te maken, kunnen ze ook worden gedownload via de websites van VTi.

Naast de booklets, worden ook de Franse en Engelse versie van de website ingezet om internationale professionals adequaat te informeren over de podiumkunsten in Vlaanderen. Op de websites <http://en.vti.be> en <http://fr.vti.be> zijn vlot vertalingen van landschapsschetsen en informatieve fiches over gezelschappen te vinden.

5.1.4 BEZOEKERSPROGRAMMA WALLONIE

Ondanks de communautaire strubbelingen in ons land bestaat er in de podiumsector een gezonde nieuwsgierigheid naar de artistieke praktijk aan de andere kant van de taalgrens. De wederzijdse kennis is echter nog eerder beperkt en is vooral zichtbaar in Brussel waar er onder impuls van het Brussels Kunstenoverleg en het Réseau des Arts à Bruxelles op verschillende fronten wordt overlegd en samengewerkt. Om tegemoet te komen aan de nood aan meer informatie en samenwerking, organiseerden VTi en Maison du Spectacle La Bellone in 2009 twee werkbezoeken, een in januari in Luik en Charleroi en een tweede in mei in Mechelen en Antwerpen. Met deze bezoeken willen we collega's uit Vlaanderen en Wallonië uit het professionele podiumkunstencircuit de kans geven kennis te maken met elkaars leef- en werkweld. We bezoeken de werkplekken en opleidingen, gaan naar voorstellingen en onderzoeken mogelijke vormen van samenwerking in de toekomst.

Tour de Wallonie (29 & 30 januari, Luik & Charleroi)

In Luik bezochten we onder meer het Théâtre de la Place en het atelier van Patrick Corillon en Dominique Roodthoofd, waar we gesprekken aangingen met de Waalse collega's over creatie, productie, onderwijs, publiekswerking... 's Avonds waren we te gast op de voorstelling *SPRL* van Jean-Benoît Ugueux. Tijdens de tweede dag bezochten we Les Ecuries in Charleroi waar we een voorstelling kregen van Charleroi/Danses en het Franstalige podiumlandschap in het algemeen. In de namiddag ging het richting l'Ancre voor een ontmoeting met de theaterploeg daar en een rondetafelgesprek over spreiding en nascholing.

Tour de Flandre (7 & 8 mei, Mechelen & Antwerpen)

Tijdens de 'Tour de Flandre' bezochten we het cultureel centrum van Mechelen waar we een uiteenzetting kregen van cultuurbeleidscoördinator Michel Price. Frank Herman lichtte het project Mons/Malines toe. Daarna brachten we een bezoek aan figurentheater DE MAAN waar een rondleiding en een overzicht van het werk van DE MAAN op het programma stonden. In 't ARSENAAL hielden we een rondetafel over artistieke synergieën in Mechelen en in Antwerpen volgde nog een voorstelling van het werk van Abattoir Fermé. De dag werd afgesloten met de voorstelling *Braakland* van Compagnie Dakar / Lotte van den Berg aan de Scheldekaaien in Antwerpen.

Op vrijdag bezochten we Monty voor een gesprek met AKO en een ontmoeting met de Antwerpse gezelschappen. Na een rondleiding in Troubleyn en een kennismaking met wpm Zimmer ging het weer richting Brussel.

Voor deze bezoekersprogramma's schreven telkens een 20-tal professionelen in, die stuk voor stuk enthousiast waren over het initiatief: het is ontstellend hoe weinig Vlamingen en Walen elkaars werkveld kennen. Door deze eerder informele vorm van kennismaking worden ook contacten gelegd die leiden tot meer samenwerking. Omdat de nood aan meer kennis en samenwerking zo groot is, zullen VTi en La Bellone dit traject in 2010 verder zetten.

5.1.5 SPACE

SPACE (Supporting Performing Arts Circulation in Europe) is een nieuw Europees netwerk met naast VTi ook TIN, Ente Teatrale Italiano (ETI), British Council, Pro Helvetia, Office National de la Diffusion Artistique (ONDA), Red House Centre for Culture and Debate (Bulgarije), Arts and Theatre Institute (Tsjechië) en NTIL (Letland) als stichtende leden. SPACE krijgt subsidies van de EU voor de 'networking of existing structures supporting mobility in different cultural sectors'.

Binnen de werking van SPACE treedt VTi op als de trekker van een project over de ontwikkeling van standaarden voor de uitwisseling van data over internationale mobiliteit van podiumvoorstellingen (Travelogue). Het doel daarbij is om beschikbare data uit verschillende

nationale bronnen samen te brengen en aan elkaar te linken om zo tot een rijkere informatiebron over de internationale mobiliteit van podiumkunstenproducties te komen. De Home and Away conferentie die VTi in mei 2008 in samenwerking met IETM organiseerde was een belangrijke eerste stap en een rijke voedingsbodem voor de opstart van SPACE. Naast Travelogue bestaat het pilootproject uit diverse trainingssessies voor professionals en aandacht voor 'capacity building' inzake mobiliteit in bestaande organisaties.

Mede door de aanwerving van projectmedewerker Bart Magnus werd de werkintensiteit rond de ontwikkeling van Travelogue sinds september 2009 aanzienlijk opgedreven. Eerst en vooral gebeurde voorbereidend onderzoek dat noodzakelijk is voor de ontwikkeling van de eigenlijke tool. Dat bestond enerzijds uit een monitoring van de stand van zaken in dataverzameling over podiumkunsten in alle Europese landen, anderzijds uit het verzamelen van de bruikbare datasets om technisch en inhoudelijk mee aan de slag te gaan. In een aantal partnerlanden (Frankrijk, Italië) werden al relevante organisaties samengebracht voor een workshop rond dataverzameling en de mogelijkheden van linked data. Hierdoor zet Travelogue zowel in op het bij elkaar brengen van bestaande data als op het stimuleren van nieuwe, betere en beter gecoördineerde dataverzameling op nationaal niveau.

Trainingssessie i.v.m. linked data, Brussel (5 & 6 maart, KVS - Brussel)

Op 5 en 6 maart 2009 organiseerde VTi een workshop over het gebruik van 'linked data' technologie, in het kader van de onderzoekslijn over data-uitwisseling. Professor Bernard Haslhofer van de Universität Wien, een autoriteit op dit gebied, gaf een doorgedreven tutorial. Verder waren er case studies en presentaties van Tom Klaassen (10to1), Sam Coppens (MMLab) en van VTi-medewerkers Ann Olaerts, Dries Moreels, Joris Janssens. 47 internationale deelnemers zakten af naar de KVS voor deze tweedaagse bijeenkomst.

5.1.6 MUZIEKTHEATER

Internationaal bezoekersprogramma en symposium muziektheater (20-22 juni, Gent & Antwerpen)

VTi kreeg de vraag van een aantal muziektheatergezelschappen om specifiek voor de subsector van het muziektheater een traject uit te zetten. Daarop grepen we samen met Muziekcentrum Vlaanderen de eerste editie van het festival OPERA XXI aan om de internationale ontmoeting te stimuleren en het debat over muziektheater in Vlaanderen aan te vuren, met een driedaags internationaal bezoekersprogramma én een symposium.

Een aantal internationale gasten kreeg de kans om tijdens een bezoekersprogramma van drie dagen kennis te maken met het muziektheaterlandschap in Vlaanderen. Naast voorstellingen bezochten we met hen immers enkele broedplekken voor muziektheater in Gent en Antwerpen, waar er telkens tijd was voor een uitvoerige babbel met de verschillende Vlaamse muziektheatergezelschappen. Op zaterdag werden we ontvangen bij LOD voor een gesprek. Daarna hadden de bezoekers de keuze tussen *House of the Sleeping Beauties* van Guy Cassiers & Kris Defoort, (Vlaamse Opera, Gent) of *Adams Appels* van Olympique Dramatique, LOD en Toneelhuis (NTGent).

Op zondag verzamelde het gezelschap in de Vlaamse Opera in Antwerpen. Daar kregen de bezoekers een rondleiding en hadden de Vlaamse muziektheaterproducenten uitgebreid de kans om zich voor te stellen aan de buitenlandse bezoekers.

Op maandag tenslotte maakten we samen met de sector de staat op van het muziektheater vandaag met een symposium over muziektheater in Vlaanderen en Europa in deSingel. Wat is er nodig om de huidige dynamiek te bestendigen? Verschillende topics kwamen aan bod: internationale samenwerking, opleiding, publiekswerking,...

Het voormiddagprogramma zag er als volgt uit:

- Joris Janssens (VTi): Tendensen in de productie van muziektheater in Vlaanderen (1993-2005)
- Pieter Verstraete (Universiteit van Amsterdam): De slag om muziek in het theater.

Omtrent definities tussen cultuurbeleid en artistieke vorm.

- Drie triogesprekken over beleid en beoordeling van muziektheater, internationale werking, opleiding en publiekswerking (moderator: Werner Trio):
 - 1) Beleid en beoordeling: Jerry Aerts (deSingel), Stijn Devillé (Braakland/ZheBilding) en Petra Vermote (componist)
 - 2) Publiek en spreiding: Filip Bral (Pantalone), Jo Sollie (CC Strombeek) en Hans Bruneel (LOD)
 - 3) Internationalisering: Guy Coolen (Muziektheater Transparant), Ute Haferburg (Vlaamse Opera) en Reinder Pols (De Munt)

In de namiddagsessie spraken verschillende internationale kunstenaars over hun werk en hun fascinatie voor muziektheater: Heiner Goebbels (componist en theatermaker), David Moss (Institute for Living Voice) en François Sarhan (componist) vertelden over hun drijfveren om met muziektheater aan de slag te gaan. Luca Scarlini sloot de dag af met een *lecture performance*.

De internationale gasten konden daarna nog de generale repetitie meemaken van de opera *Die Entführung aus dem Paradis* van Muziektheater Transparant en het Spectra Ensemble (Vlaamse Opera, Antwerpen).

Voor het symposium op maandag noteerden we een mooie opkomst van een hondertal deelnemers. Uit de reacties achteraf konden we afleiden dat er nood bestaat aan dit soort initiatieven. Dankzij de samenwerking met het Muziekcentrum bereikten we ook een diverser publiek. Ondanks de lage opkomst van internationale gasten (een tiental), waren zowel de Vlaamse gezelschappen als de internationale gasten lovend over het bezoekersprogramma. In de evaluatie met de gezelschappen werd het plan opgevat om tijdens de tweede editie van OPERA XXI opnieuw een programma uit te werken, al zal er goed moeten nagedacht worden over de geschikte formule en timing.

Courant 89: Muziektheater in Vlaanderen. Perspectieven op het landschap

Courant 89 bevatte een dubbeldik dossier over muziektheater. Een aantal schrijvers probeerde vat te krijgen op het begrip 'muziektheater' en de diversiteit van het landschap. Aan de hand van cijfers uit de VTi-databank kregen we zicht op een aantal trends in de muziektheaterproductie. Verder werd ingezoomd op de rol van de opleidingen, de plaats van de componist in het muziektheaterbedrijf, internationalisering en de verhouding met de media.

Update portretten muziektheater

In de aanloop naar de conferentie maakten de VTi-medewerkers een update van de portretten van de gesubsidieerde professionele muziektheaterproducenten in Vlaanderen. De geactualiseerde profielen kwamen zowel in het Nederlands als het Engels terecht op onze website, aangevuld met foto- en videomateriaal.

booklet *Music Theatre in Flanders*

Uit de *Courant* over muziektheater werd een selectie van teksten gemaakt, die vertaald werd naar het Engels en gepubliceerd als booklet. Doelpubliek is een internationaal publiek van professionelen. Het boekje in zakformaat geeft hen naast enkele overzichtsartikels ook een profielschets van de Vlaamse muziektheatergezelschappen.

DVD *Music Theatre in Flanders*

Om het Vlaamse muziektheater meer bekendheid te geven in het buitenland, engageerde VTi zich om van de structureel gesubsidieerde muziektheatergezelschappen een videocompilatie samen te stellen. Deze compilatie van beeldfragmenten van recente producties kwam uit op DVD en werd verspreid onder een internationaal publiek. De filmpjes werden ook online toegankelijk gemaakt.

5.1.7 KUNSTENFESTIVALDESARTS RES/REF

12-21 mei, Brussel

Ook in 2009 nodigde KunstenFestivaldesArts, in samenwerking met VTi, Bains::Connective en

Advanced Performance Training, een aantal kunstenaars en kunstcritici uit binnen- en buitenland uit die het festival van heel nabij volgden. Jonge artiesten en critici uit alle hoeken van de wereld, die samen met hun Belgische collega's festivalvoorstellingen bezochten en met elkaar in gesprek gingen. Van 12 tot en met 21 mei doken ze de theaterzaal of tentoonstellingsruimte in, en namen ze hun observaties, bedenkingen en bezwaren mee naar de discussietafel. Doel van het Residence & Reflection-project is een ruimte te creëren waarin verschillende interpretatiekaders, politieke overtuigingen, ethische bedenkingen en esthetische voorkeuren tegenover elkaar worden geplaatst. En mogelijk brengen ideeën andere ideeën voort, en ontstaan uit deze confrontatie nieuwe perspectieven.

Aan Residence & Reflection namen drie schrijvers van het Vlaamse Corpus Kunstkritiek en één van het Nederlandse deel. Naast hen kwamen ook een kunstcriticus uit Servië en één uit Bulgarije naar Brussel voor deze tiendaagse. VTi-medewerker Annick Lesage woonde de sessies bij en verzorgde het verslag.

Het Residence & Reflectionproject is sinds zijn eerste editie in 2006 op een zodanige manier geëvolueerd, dat het voor VTi niet langer voldoende relevant is om eraan mee te werken. Daarom heeft VTi besloten om dit partnership in 2010 niet te herhalen.

5.1.8 CONFERENTIE *WHAT'S ART GOT TO DO WITH IT?!*

3 & 4 september, Brakke Grond - Amsterdam & Kaaitheater - Brussel

Tijdens Het Theaterfestival in Vlaanderen en TF in Nederland organiseerden Vlaams Theater Instituut, Theater Instituut Nederland, De Brakke Grond, Het Theaterfestival (Vlaanderen en Nederland) en de Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland een tweedaagse conferentie over toekomstpistes voor de podiumkunsten in de lage landen, in hun maatschappelijke context.

Economische, ecologische en sociale ontwikkelingen veranderen de wereld – doen vastliggende referentiekaders wankelen – en dat laat de podiumkunsten niet ongemoeid. Het zorgt voor instabiliteit en onzekerheid, maar ook voor nieuwe mogelijkheden en verantwoordelijkheden voor alle betrokkenen – kunstenaars, bemiddelaars, overheden. In deze context organiseerden wij twee denkdagen over uitdagingen en langetermijnvisies over de plek van de podiumkunsten in de samenleving van morgen. Sprekers uit diverse disciplines (ecologie, technologie, wetenschappen, filosofie en economie) lanceerden prikkelende stellingen, hielden vurige pleidooien en deden voorstellen voor het veranderende (podium)kunstenlandschap.

Op 3 september 2009 mocht dagvoorzitter Guy Poppe de volgende sprekers en lezingen aankondigen in de Brakke Grond in Amsterdam:

- James Early (Smithsonian Institute, Washington) - *Citizen-Artists and Intellectuals Confronting the Crisis of Neoliberal State Governance: Some Thoughts towards Cultural Diplomacy Grounded in Cultural Democracy*
- Ben Todd (Arcola Theatre, London) - *Beyond the stage: the Role of Arts Institutions in creating Sustainable Cities*
- Evert Hoogedoorn, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht - *Podiumkunst als game*
- Bruno Verbergt (Universiteit Antwerpen - TEW) - *Strategische managementlessen uit een concurrentie-analyse van de podiumkunstensector*
- Bert Anciaux (sp.a, voormalig Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel)

Op 4 september, in het Kaaitheater in Brussel, stonden Early en Todd opnieuw op het programma, naast Pim van Klink (consultant/gasthoogleraar kunsteconomie Universiteit Antwerpen) die een kunsteconomische beschouwing gaf over bedreigingen en kansen van 'kunst in crisis'; Rob van Kranenburg (schrijver en denker op het gebied van het 'internet der dingen') die het had over het lichaam en het 'internet der dingen' en Baz Kershaw (Professor of Performance, University of Warwick) met zijn presentatie *Were Monkeys Human? Reflections on a Case of Ecological Performance-as-Research and Species Evolution*.

Telkens leidde dagvoorzitter Chris Keulemans op voortreffelijke wijze het gesprek tussen deze sprekers en het publiek in goede banen.

We telden in totaal 152 aanwezigen, die één of meerdere dagen van het programma volgden. Eén doelstelling van deze tweedaagse was de ontmoeting tussen Vlaamse en Nederlandse professionals te faciliteren. De initiatiefnemers constateerden dat er steeds minder plekken zijn waar Vlaamse en Nederlandse podiumprofessionals elkaar kunnen ontmoeten. Om die reden moedigden we iedereen aan om de tweedaagse conferentie in zijn geheel te volgen. Naast de sprekers genoten 24 deelnemers van gemeenschappelijk vervoer tussen Brussel-Amsterdam en vice versa, om aan beide conferentiedagen te kunnen deelnemen.

5.1.9 TANZKONGRES HAMBURG

5-8 november, Hamburg

Joris Janssens was aanwezig op Tanzkongress Hamburg en nam daar deel aan een workshop met vertegenwoordigers van organisaties die in verschillende landen met master- of vergelijkbare plannen aan de slag zijn (o.m. Duitsland, Zwitserland, UK, Australië, Canada,...).

5.1.10 INTERREG - CONFERENTIE

Internationale conferentie 'De rol van kunst en cultuur in interregionale samenwerkingsprojecten'

27 & 28 november, Buda - Kortrijk

Samen met La Bellone, ONDA, kunstencentrum BUDA en de andere partners van het NEXT-festival organiseerde VTi een tweedaagse conferentie over de plek van kunst en cultuur in interregionale samenwerkingsprogramma's. In welke mate zijn nationale en culturele grenzen een hinderpaal voor interregionale samenwerking? Welke territoriale strategieën kunnen ontwikkeld worden om die grenzen te overstijgen? Op welke manier kunnen kunst en cultuur een bijdrage leveren aan de sociale en economische ontwikkeling van een regio? En wat zit er in voor kunst en cultuur? Welke nieuwe kruisbestuivingen kunnen op lokaal niveau ontstaan tussen kunst en technologie, onderzoek, toerisme, onderwijs, werkgelegenheid,...? Hoe kunnen de verschillende overheidsniveaus beter samenwerken en gemeenschappelijke of complementaire belangen ontdekken of doelstellingen definiëren?

Tijdens de eerste conferentiedag lichtten Jessica Monteyne (INTERREG-secretaris programma Frankrijk-Wallonië-Vlaanderen) en Prof. dr. Andreas Wiesand (ERICarts, Bonn) de mogelijkheden toe voor kunst en cultuur in interregprojecten. Nadien namen vertegenwoordigers van enkele exemplarische projecten het woord, om licht te werpen op een aantal thema's:

- *Kunst, territorium en grensoverschrijdende publieksoptwikkeling* door Romaric Daurier (Le Phénix - Scène Nationale de Valenciennes)
- *Kunst, economie, onderzoek, technologie* door Clarisse Bardiot (CECN) - voorstelling van Transdigital
- *Kunst en stedelijke her-uitvinding* door Corina Oprea (InterCult), voorstelling van SEAS

De tweede dag hielden we een rondetafelgesprek over de rol van kunst en cultuur in interregionale samenwerkingsprojecten, gemodereerd door Franky Devos, directeur van BUDA. De voormiddag werd op gang getrapt met presentaties van Serge Rangoni (Theatre de la Place, Liège) en Donato Giuliani (Direction de la Culture, Conseil régional du Nord-Pas-de-Calais). Tot slot was er een lezing door kunstenaars Valentine Kempynck en konden de deelnemers aansluiten bij een parcours in het kader van het NEXT Festival. Tijdens de twee dagen telden we 103 aanwezigen.

5.2 INTERCULTURELE SAMENWERKING

artistieke praktijken en diversiteit

5.2.1 TRACKS 2.0

In 2007 verscheen het boek *Tracks. Artistieke praktijk in een diverse samenleving* (EPO), een samenwerking van VTi met de andere kunststeunpunten en Kunst en Democratie (het huidige Dēmos). Doel van deze publicatie was om op een toegankelijke manier informatie te laten circuleren over interculturele ervaringen in de artistieke praktijk. Het onderzoek vormde voor VTi het vertrekpunt om zelf actief aan de slag te gaan en te komen tot een betere informatiedoorstroming en uitbouw van netwerken tussen kunstenaars met een niet-westerse herkomst en de Vlaamse podiumkunstensector. Daarnaast maakt VTi deel uit van het Platform Interculturaliseren van het Departement Cultuur, Jeugd, Media en Sport en is het actief in de stuurgroep van ZebrArt.be (Vluchtelingenwerk Vlaanderen) die werkt aan een databank voor gevluchte kunstenaars.

Ook de internationale ontwikkelingen blijft VTi nauwgezet opvolgen. Dankzij de Engelse vertaling van het eerste *Tracks*-onderzoek wordt VTi regelmatig uitgenodigd op internationale seminars.

5.2.2 INFOSESSIES

In het verleden werd een aantal infosessies opgezet voor niet-westerse kunstenaars. Sinds 2009 streven we ernaar om deze groep actief te betrekken bij de reguliere Eerste hulp / First Aid – sessies (zie hoger). De niet-westerse kunstenaars worden dus niet langer geparkeerd in een apart programma, maar actief gerekruteerd voor sessies die openstaan voor alle nieuwe makers. Om deze groep kunstenaars te bereiken werden de infosessies in Brussel in meerdere talen aangeboden.

5.2.3 NETWERKONTWIKKELING

Met *Tracks* trok VTi het gevoerde onderzoek naar diversiteit door naar de praktijk. Onder dezelfde naam begon in 2007 een traject waarmee VTi kunstenaars/medewerkers van niet-westerse oorsprong betreft bij de hedendaagse podiumkunstenpraktijk in Vlaanderen. *Tracks* wil ontmoeting stimuleren tussen kunstenaars en medewerkers met verschillende culturele achtergronden, en de Vlaamse kunstorganisaties en het kunstbeleid. Slechts weinig kunstenaars van niet-westerse oorsprong vinden de weg naar de bestaande subsidiekanalen. Het traject gaat verder dan informatiedoorstroming. Het is de bedoeling om ontmoeting te stimuleren en om de bestaande netwerken beter op elkaar te doen aansluiten.

In 2009 heeft VTi verschillende mogelijkheden aangeboden aan een groep niet westerse kunstenaars, gaande van het samen bezoeken van voorstellingen tot het concreet begeleiden bij de opmaak van subsidiedossiers. De beperkte belangstelling en dito engagement hebben ons doen besluiten om dit traject stop te zetten en andere manieren te zoeken om tegemoet te komen aan de vragen van niet-westerse kunstenaars, o.a. via de samenwerking met andere partners in het landschap.

6 REPRESENTATIE

6.1 GEZIENE VOORSTELLINGEN

(A)pollonia - Krysztof Warlikowski, 1001 zalen - Bo Tarenskeen, A Mary Wigman dance evening - Fabian Barba (2), A not very subtle representation - Jonathan Burrows, Adams appels - Toneelhuis (4), Adapting for Distortion & Haptic - Hiroaki Umeda, After talk/Paz Rojo - Something Raw, Airshow - Theater Stap, Ajar - BRONKS (2), Als gekken - Laura van Dolron, Altijd Prijs - Cie Cecilia (4), Amateurs - Nieuw West, An anthology of optimism - Pieter De Buysser/Jacob Wren (4), Apocrifu - Sidi Larbi Cherkaoui (2), Aproximacion a la idea de desconfianza - Rodrigo Garcia, Armandus de Zoveelste – HETPALEIS (2), Avaar - Froe Froe, Begin - Verder in het noordoosten lichte bewolking - Freek Vielen (2), Benefiet Circuschool - KVS, Berninna, tenminste houdbaar tot - Studio Orka, Biedermann en de brandstichters - KVS, Bij ons gebeurt dat niet - Lisenimke, Bird Watching - Benjamin Van de Walle, Bobinette & Tricotine - La Manoeuvre, Bol de wereld - 4-Hoog, Boléro Variations - Raimund Hoghe (2), Borderline - Union Suspecte, Braakland - Compagnie Dakar / Lotte van den Berg, Brandhout/Een irritatie - Tg Stan (5), Broeders van Liefde - Union Suspecte, Cie Cecilia, HETPALEIS (2), BRXLBRAVO (3), Can't Get No Satisfaction - Mart Kangro, Celibaat - Tg Vagevuur, Chagrin d'amour - Théâtre de la Galafronie, Cheap Lecture - Jonathan Burrows, Circus Marcel - Cirq in Aalst, Coalition - Tristero/Transquiquennal (2), Consequences - deufert + plischke, Dance histories of the 20th century - Christina Turner & Foofwa D'Imobilité, Dansen drinken betalen - Braakland/Zhe Biding, Dark Matter - Kate McIntosh, De gebiologeerden - Cie de Koe, De laatste dagen der mensheid - 't Barre Land (2), De legende van Woesterdam - Studio Orka, De plof - Joost Maaskant (2), De thuiskomst - FC Bergman, De versie Claus - Toneelhuis, Death In Venice - De Munt, Degrotemond – SkaGeN (2), Deutsche Angst - Marc Vanrunxt, Do animals cry? - Damaged Goods (2), Domini Public - Roger Bernat (2), Eden - Ewout D'hoore, Een nieuw requiem - Transparant, Eerste Sneeuw - Kopergietery, Eet smakelijk - Ilay den Boer (2), Enjoy Poverty - Renzo Martens (4), EUX - CREW, Every now and then - Mette Edvardsen, Evolutie van het Ballet - Koninklijk Ballet van Vlaanderen, Febar – 't Arsenaal & Fotti, Feniks Festival - Walpurgis, Flor de Caña - Union Suspecte, Fobbit - Jeroen Vander Ven & Thomas Bellinck (2), Food Court - Back to Back Theatre (2), Forces - Ugo De Haes (2), Frankenstein-Project - Kornel Mundruczo, Free Dom Act - Hendrik Willekens, Geheime Welten - Dschungel Wien, Gevangenisproject - Studenten Rits (2), Gevoelige Mensen - Braakland/Zhe Biding, Gezeiten - Sasha Waltz (2), Goemans Kroon Van Den Brink. Naar Ritter Dene Voss - Monk, Golden Variety - De Munt, Gomaartrilogie - Ultima Thule (4), G-String Theory - Monica Antezena, H⁹ - Bruno Beltrao, Hard Boiled - Abattoir Fermé, Headbanger's Wall - NTGent, Het Hertenhuis - Needcompany, Het laatste vuur – KVS (3), Heterotopia - The Forsythe Company, Hoera! - Menno Vroom, House of the Sleeping Beauties – Toneelhuis (3), I apologize - Gisèle Vienne, I saw the snow and I touched the snow - Hooman Sharifi, Improvisatieproject/Stationsplein - Studenten P.A.R.T.S. (3), In die dagen - Cie Kaïet, In Pieces - Rosas, Inferno - Romeo Castellucci, (3), Instinct - NTGent, IO Een ziekenhuiskomedie – SkaGeN (2), Jerusalem - Berlin, Johnson & Johnson - Manah De Pauw (3), Judaspassie - LOD, Jurygesprek Theaterfestival, Kasimir en Karoline - NTGent, Keeping busy, keeping still - Busy Rocks, Kick-off - Murga, Kinderheil - De Queeste/'t Arsenaal, Known Some Call is Air Am - Michiel Soete, Bas Devos, Jeroen Vander Ven (3), Krapps laatste band - NTGent, Kreon - KASK - Drama-opleiding, KReon - Theater Zuidpool (2), Kreten en Gefluister - Toneelgroep Amsterdam, La danseuse malade - Boris Charmatz, La mélancolie des dragons - Philippe Quesne & Vivarium Studio, Laat op de avond na een wandeling - Cie de Koe (2), Lachen/Rire/Laugh - Antonia Baehr, L'effet de Serge - Philippe Quesne & Vivarium Studio, Leuke Mieke - Leen Roels, Lezing - Steve Paxton, Linoleum/Speed - Abke Haring, Leuchter - Jeroen Vander Ven, L'origine du monde for dummies - Vereniging van de Enthousiasten voor het Reële en het Universele (2), Love - Kopergietery, Lu Carmella - Mor Shani & Ron Amit (2), Lutz Förster - Jérôme Bel (2), Ma Vie - Grand Magasin, Made in Belgium - Globe Aroma, Made in Russia - Andrei Andrianov & Oleg Soulimenko, Maliënkolder - Beumer & Drost, Maybe Forever - Meg Stuart, Memory Drawing - Nikhil Chopra, Meneer Porselein - Studio Orka, Mental Finland – KVS (2), Met vuur spelen - De Roovers, Per me non basto - Michiel Soete (2),

Mijnheer Bach! Mijnheer Bach! - De Toneelmakerij, Mijnheertje Kokhals - Villanella, Miss Moskou - Villanella, Missie - KVS, More,more,more...Future - Faustin Linyekula (3), Moscow – Berlin (3), Moving Truck & recent works - Dias & Riedweg, Nachtevening – LOD (2), nieuwZwart - Ultima Vez (6), Nimmermeer - Abattoir Fermé (2), nO New Artist Festival - Nona, Objects in mirror are closer - Salva Sanchis, Once upon a time in Petaouchnok - Nada Gambier, Onder de vulkaan – Toneelhuis (2), Opening Night - Les Slovaks, Openingsfeest – BRONKS (2), Opera, een werkstuk – fABULEUS (2), Out of Context - Les Ballets C de la B, P.A.D. - Mandafounis & Fabrice (3), P.A.R.T.S. @ Amperdans - P.A.R.T.S., Paradiso - Romeo Castellucci, (2), pitié! - Les Ballets C de la B (3), Plongée - Vincent Dupont (2), Portret - Artesis - Campus Studio Kleinkunstopleiding, Pour vos beaux yeux - Transparant, Press - Pierre Rigal, Prima dell'atto - Etienne Guilloteau, Puck - Theater Froe Froe, Purgatorio - Romeo Castellucci (4), Rosas danst Rosas - Rosas, S.P.R.L - Jean-Benoit Ugeux (3), Sainte Fatima de Molem - Ben Hamidou, Saluut - Droomedaris Rex, Samson & Dalila - Vlaamse Opera, Sans-papiers zingen de Brabanconne in drie landstalen - Thomas Bellinck (4), Saving Lies - Davis Freeman, (2), Schöpfung und Evolution - Theater PACT (2), Second Life - Andros Zins-Browne (2), Serisse - t Arsenaal (3), Silence Fini - Van Zilverpapier (2), Singular Sensation - Yasmeen Godder, Sleutelveld - BRONKS, Smatch - Dominique Roodthoof, Snuff Index 1 - Abattoir Fermé (2), Solo - Israel Galván, SOLO over het grote dierenbos - Martha!Tentatief, Solo#2 - Brice Leroux, Sorry dat ge't zo te weten moest komen - Annelies Van Hullebusch, Storia dell'Africa - Romeo Castellucci (3), Stukken - Tg Stan (2), Sunday Smile – Mars (2), Suteru Tabi - Shiro Maeda (2), Talking about Kevin - Arend Pinoy, Tegen de lamp - Dimitri Leue & Rataplan (3), Lezing - Benjamin Verdonck, The Cover Ups of Alabama - Cie Cecilia (2), (After) The Fairy Queen - Transparant, The Farewell - Claire Croizé (4), The Foreplay - Mpumelelo Paul Grootboom (2), The great public sale - Sarah Vanhee, The Kingdom of Shades - Noë Scholler (5), The Orgy of Tolerance - Jan Fabre / Troubleyn (2), The shipment - Young Jean Lee (4), The Song – Rosas (3), The Stone Road - Firefly, The Walk - Irma Firma, Thriller - Diederik Peeters (2), Titus Andronicus – KVS (4), Toestanden - Tg Stan (2), Toneelstof III – Thersites (6), Too Far East is West - Compagnie Barbarie, Toonmomenten - Conservatorium Gent, Toonmomenten - Conservatorium Luik, Toonmomenten - Hogeschool voor de kunsten Mime-opleiding, Toonmomenten - Lemmensinstituut, Toonmomenten - P.A.R.T.S., Toonmomenten - Studenten Rits, Toonmomenten - , Tot in de woestijn – Laika (2), Tourniquet - Abattoir Fermé, Tracks - Barbara Matijevic / Giuseppe Chico (2), Tussen hond en wolf - unnm, Un spectateur - Jérôme Bel (3), Vanden hond - Braakland/Zhe Bildung, verschillende voorstellingen - Via Via Festival, verschillende voorstellingen - Something Raw, verschillende voorstellingen - Vrakfestival, verschillende voorstellingen - Working Title Festival, Viskop - Jelle Marteel (3), Not about everything - Daniel Linehan (P.A.R.T.S.) (3), Vorrei tanto tornare a casa - Anna Rispoli, Wachten op Vlooiën - De Generaal in zijn Tuin, Het Gevolg, Wandelen met een schildpad - FC Bergman, We are the streets - De Werf, We go - Benjamin Van de Walle, We save no lies - De enthousiasten, Wintervögelchen - Bloet (4), Works by 3/1 - Jean-Luc Ducourt, Yo en el futuro - Federico Leon (4), you are here - deepblue, Youdream in process - Superamas, Zittend meisje - Chris Theys & Jacob Beks, Zucht! - Luxemburg

6.2 ANDERE

Debatten / werkgroepen / conferenties/ presentaties

JANUARI

BKO

Stuurgroep BOM-Vlaanderen

Steunpuntenoverleg; AKO

Staten-Generaal van Brussel

Meeting Hedendaags Vlaams Muziektheater bij Transparant

Enicpa: web working group

Kaaitheater: debat klimaatverandering ('Greening Cities')

SMIT & Boekentoren: BOM2

Visitatiecommissie podiumopleidingen Leuven - Gent

KVS: rondetafelgesprek onderwijs
IVA: overleg kunsten
Lezing UA en voorbereiding artikel: 'Samenwerken in de podiumkunsten'
IHECS: rondetafelgesprek mobiliteit
UiTFORUM – CultuurNet Vlaanderen

FEBRUARI

AKO
BKO
Conferentie Amazon
EcoTeam Sainctelette
Free and Open Source Software Developers' European Meeting
Staten-Generaal van Brussel
IHECS: rondetafelgesprek levenskwaliteit
IVA: overleg kunsten
KVS: rondetafelgesprek onderwijs
La Bellone: Staten-Generaal
Overleg publicatie Wim Van Gansbeke
RITS: rondetafelgesprek jeugd
Stuurgroep CJSM-ICRI
Visitatiecommissie podiumopleidingen Antwerpen

MAART

CANON: danseducatie
Cultuurplan Brussel
Dag Cultuurmanagement
EcoTeam Sainctelette
Flagey: rondetafelgesprek internationaal
Fondation Cartier
ISTF: SAIL
Kunstenloket: RvB en AV
KVS: plenaire sessie Staten-Generaal
Les cultuurmanagement in Brugge
Overleg publicatie Wim Van Gansbeke
POKUMON: plenaire vergadering, stuurgroep
selectie zakelijk leider De Warande
S.M.I.T. (Studies on Media, Information and Telecommunication): Cupid-focusgroep
Studiedag OKBV architectuur
Stuurgroep financieringsmodellen
Stuurgroep Firmament
UGent: Herculesproject
Boekentoren; IBBT: WP2 – BOM-Vlaanderen
BKO
Boekpresentatie Anciaux + 10

APRIL

Arenberg: stuurgroep financiering
BKO
BOM-Vlaanderen: stuurgroep - langetermijnonderwijs en –onderzoek
Cultuurplan Brussel
Denkdag interactie
Enicpa Bratislava
FARO: cultuurconsortium
Finale Staten-Generaal van Brussel
IETM Bratislava
Infodag interculturaliseren

Kunstenloket: RvB en AV
OKBV-bestuur
Overleg Toneelstof
Palestina-meeting
Pick up Voices
Stadsvisioenen Mechelen: debat
VVC: gages, partages en uitkoopsommen

MEI

Stad Antwerpen: overleg duurzame evenementen
BAN-BBOT
BC-expertisecentra
BKO
CJSM: stuurgroep ICRI (Interdisciplinary Centre for Law and ITC)
Cultuurplan Brussel
IBBT: overleg Waalsekrook (Gent)
Jim Baeten/Trizone: Schone Film en EcoPodia
Klankbordgroep interculturaliseren
Kunstenloket: RvB
Overleg publicatie Wim Van Gansbeke
Provincie Antwerpen: Rosine Van Oost i.v.m. klimaat
Selectie zakelijk leider De Warande
Steunpuntenoverleg
Visitatiecommissie podiumopleidingen
Vooruit: Press for more

JUNI

BAM: Steunpuntennamiddag
BKO en Lasso: organisatieontwikkeling
Boek.be: groenlichtdemo
BOM-Vlaanderen: WP3 BOM-Vlaanderen
Culturele-steunpuntenoverleg
Cultuurplan Brussel
EcoTeam Saintelette
Flagey: reflectiedag Cultuurplan
Kabinet Guy Redig: cultuureducatie
Kunstensteunpuntenoverleg
Lounge 09
Service Culturel Ambassade Polen: voorstelling Malta-festival
Vlaams Parlement: VRT en Cultuurbeleid

JULI

BOM-Vlaanderen: stuurgroep

AUGUSTUS

BKO
Erfgoed2.0: presentatie
IETM: sessie met Belgische leden
IFLA2009 satellite meeting: Emerging Trends Technology (Firenze)
Overleg Kunsten en Erfgoed
Kunstensteunpuntenoverleg
Overleg Toneelstof
Toneelstof jaren '80

SEPTEMBER

BKO
Antwerpen: presentatie Traject-rapport
BNA-BBOT: levend geheugen + stories matter
Boekentoren: BOM-boek - voorstelling
Cultuurplan Brussel: presentatie
EcoTeam Saintelette
Firmament-conferentie
JWB-CEKA
Kunstenloket: RvB
OKBV-bestuur
Oostende: lezing Linked Data
Proclamatie UA Management
SARC: evaluatie kunstendecreet

OKTOBER

Beursschouwburg: Muziek digitaal
BKO
Colloquium Cultuurfinanciering
Datalon (Gent)
FAIB (Beursschouwburg)
IETM Vilnius
Impuls: cursus 'bewust en effectief communiceren op het werk'
Kunstenloket: ondernemerschap
Overleg Arts Flanders
Overleg publicatie Wim Van Gansbeke
Steunpuntenoverleg
Toneelstof

NOVEMBER

Encipa Aix-en-Provence
Bezoekersprogramma ONDA
Cultuurplan Brussel
Dag van de Cultuureducatie
SPACE Hamburg
Kunstenloket: RvB
Kunstensteunpuntenoverleg
Open Method of Coordination (Parijs)
Travelogue (Parijs)
Plurio.net
Staten-Generaal van de Klassieke Muziek
Studiedag CultuurNet: Millenniumbabies
Talking Head
Tanzkongress Hamburg

DECEMBER

BELNET Networking Conference
BKO
Canon Cultuurcel: overleg kunsteducatie
EcoTeam Saintelette
ENCATC: Lifelong Learning Programme (artistic mobility)
Kunstenloket: studiedag Kunst op prijs gesteld
Kunstensteunpuntenoverleg
Leipzig Tanzarchiv-Archiv/Praxis: lezing
Travelogue (Rome)

7 REACTIES IN DE PERS

Van der Speeten, Geert. "Cultuurhuizen kleuren groener". In: De Standaard (10 januari 2009).

uitzending Ramblas (VRT-Klara) in verband met het debat 'VOORBIJ de beslissingen (NL) NABIJ (VL)' in deBuren: interview met Ann Olaerts en Constant Meijers (19 januari 2009).

Rodeyns, Julie. "Groene kunst". In: <H>ART (22 januari 2009).

Nn. "Stadsvisioenen debatteert over maakbaarheid mens, stad en samenleving". In: www.knack.be (30 maart 2009). <<http://knack.nnews.be/nieuws/cultuur/stadsvisioenen-debatteert-over-maakbaarheid-mens--stad-en-samenleving/site72-section44-article31439.html>>

Nn. "Dansers". In: De Standaard (6 april 2009).

Goris, Gie. "Kunst is niet voor koeien". In: MO* (april 2009).

De Greef, Hugo. "Laat de kunstenaar gewoon zijn werk maken". In: De Standaard (27 augustus 2009).

Hillaert, Wouter. "Met deze selectie krijg ik mijn tante maar moeilijk warm voor theater." In: De Standaard (27 augustus 2009).

Martou, Bernadette. "Pain perdu = gewonnen brood". In: Scènes n°23 (2009).

Martou, Bernadette. "Schild en vriend (Tour de Flandre)". In: Scènes n°25 (2009).

Penson, Johan. "Frisgroene denkoefeningen voor een ecologische podiumsector." In: Proscenium (2009).

Penson, Johan. "Ecopodia 2". In: Proscenium (2009).

Penson, Johan. "Ecopodia 3". In: Proscenium (2009).

Vanhaesebrouck, Karel. "Repertoire revisited. Het debat, de cijfers, de praktijk. VTI Courant # 88". In: Etcetera n° 117 (2009).

Kuijken, Belle. "Pop-up! De plek van kinderen en jongeren in een dynamisch podiumlandschap." In: Etcetera n° 117 (2009).

Te consulteren op: <http://drop.io/vti2009indepers/>.